

A9-0224/2022

28.7.2022

MIETINTÖ

perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuosina 2020 ja 2021
(2021/2186(INI))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Juan Fernando López Aguilar

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	4
VÄHEMMISTÖÖN JÄÄNYT MIELIPIDE	33
VETOOMUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO	34
TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	45
LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	46

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuosina 2020 ja 2021 (2021/2186(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU), ja erityisesti sen 2 artiklan, jossa todetaan seuraavaa: ”Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina”,
- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT),
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 2 artiklan 1 kohdan, 20 ja 21 artiklan,
- ottaa huomioon komission 16. syyskuuta 2021 antaman suosituksen (EU) 2021/1534 toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelun, turvallisuuden ja voimaannuttamisen varmistamisesta Euroopan unionissa¹,
- ottaa huomioon 9. joulukuuta 2021 annetun komission tiedonannon ”Osallistavampi ja suojelevampi Eurooppa: EU-rikosten luettelon laajentaminen kattamaan vihapuheen ja viharikokset” (COM(2021)0777),
- ottaa huomioon 5. maaliskuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025” (COM(2020)0152),
- ottaa huomioon 24. kesäkuuta 2020 annetun komission tiedonannon uhrien oikeuksia koskevasta EU:n strategiasta (2020–2025) (COM(2020)0258),
- ottaa huomioon 12. marraskuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Tasa-arvon unioni: hlbtiq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025” (COM(2020)0698),
- ottaa huomioon 11. maaliskuuta 2021 antamansa päätöslauselman EU:n julistamisesta hlbtiq-vapauden alueeksi²,
- ottaa huomioon 24. kesäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien tilanteesta EU:ssa naisten terveyden osalta³,
- ottaa huomioon 8. heinäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman Unkarin parlamentin hyväksymistä lakimuutoksista johtuvista EU:n oikeuden ja hlbtiq-kansalaisten oikeuksien loukkauksista Unkarissa⁴,

¹ EUVL L 331, 20.9.2021, s. 8

² EUVL C 474, 24.11.2021, s. 140.

³ EUVL C 81, 18.2.2022, s. 43.

⁴ EUVL C 99, 1.3.2022, s. 218.

- ottaa huomioon 14. syyskuuta 2021 antamansa päätöslauselman hlbtqi-henkilöiden oikeuksista EU:ssa⁵,
 - ottaa huomioon 7. lokakuuta 2020 antamansa päätöslauselman demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta⁶,
 - ottaa huomioon 18. joulukuuta 2019 antamansa päätöslauselman hlbt-henkilöihin kohdistuvasta julkisesta syrjinnästä ja vihapuheesta, mukaan lukien hlbt-vapaat alueet⁷,
 - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan Frontexin valvontatyöryhmän Frontexin toimintaan liittyviä väitettyjä perusoikeusloukkauksia koskevasta selvitystutkimuksesta 14. heinäkuuta 2021 laadittuun valiokunnan raporttiin sisältyvät suositukset,
 - ottaa huomioon 14. lokakuuta 2021 annetun alueiden komitean lausunnon ”Tasa-arvon unioni: hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025”⁸,
 - ottaa huomioon Euroopan neuvoston paikallishallintoasiain kongressin ajankohtaisasioiden valiokunnassa käydyn keskustelun ja sen 17. toukokuuta 2021 antaman raportin paikallisviranomaisten roolista hlbtqi-henkilöiden tilanteen ja oikeuksien osalta Puolassa sekä sen 17. kesäkuuta 2021 antaman raportin hlbtqi-henkilöiden suojelusta hlbtqi-vastaisen vihapuheen ja syrjinnän lisääntymisen yhteydessä: paikallis- ja alueviranomaisten rooli,
 - ottaa huomioon EU:n perusoikeusviraston raportit ja erityisesti perusoikeusraportit vuosilta 2020 ja 2021,
 - ottaa huomioon 2. joulukuuta 2020 annetun komission tiedonannon strategiasta perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamiseksi Euroopan unionissa (COM(2020)0711),
 - ottaa huomioon 10. joulukuuta 2021 annetun komission kertomuksen ”Perusoikeuksien suojelu digitaalisella aikakaudella – EU:n perusoikeuskirjan soveltamista käsittelevä vuosikertomus 2021” (COM(2021)0819),
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,
 - ottaa huomioon vetoamusvaliokunnan lausunnon,
 - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön (A9-0224/2022),
- A. ottaa huomioon, että SEU:n 2 artiklan mukaan Euroopan unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina; ottaa huomioon, että unionin ja kunkin yksittäisen jäsenvaltion on vaalittava

⁵ EUVL C 117, 11.3.2022, s. 2.

⁶ EUVL C 395, 29.9.2021, s. 2.

⁷ EUVL C 255, 29.6.2021, s. 7.

⁸ EUVL C 61, 4.2.2022, s. 36.

kaikissa toimintapolitiikoissaan SEU:n 2 artiklassa vahvistettuja arvoja; toteaa, että perussopimusten nojalla komission vastuulla on yhdessä parlamentin ja neuvoston kanssa taata oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen unionin perusarvona ja varmistaa, että EU:n oikeutta, arvoja ja periaatteita kunnioitetaan ja noudatetaan;

- B. ottaa huomioon, että SEUT:n 151 artiklassa viitataan sosiaalisiin perusoikeuksiin sellaisina kuin ne ovat Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa; ottaa huomioon, että unioni ei ole vielä kukaan liittynyt Euroopan ihmisoikeussopimukseen huolimatta SEU:n 6 artiklan 2 kohdan mukaisesta velvoitteesta;
- C. ottaa huomioon, että vuosina 2020 ja 2021 covid-19-pandemian torjumiseksi toteutetut rajoittavat toimenpiteet vaikuttivat monenlaisiin perusoikeuksiin, kuten oikeuteen liikkumisen ja kokoontumisen vapauteen, oikeuteen yksityis- ja perhe-elämään, henkilötietojen suoja mukaan luettuna, sekä oikeuteen koulutukseen, työhön ja sosiaaliturvaan; toteaa, että pandemia pahensi olemassa olevia haasteita ja eriarvoisuutta kaikilla elämänaloilla ja vaikutti erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin sekä lisäsi rasistisia välikohtauksia;
- D. ottaa huomioon, että oikeus yhdenvertaiseen kohteluun ja syrjimättömyyteen on SEU:n 2 artiklassa ja 3 artiklan 3 kohdassa, SEUT:n 8, 10, 19 ja 157 artiklassa ja perusoikeuskirjan 21 ja 23 artiklassa vahvistettu perusoikeus;
- E. toteaa, että termi ”romaniväestö” kattaa taustansa puolesta roma-, kale-, manouche-, lovari-, rissende-romani-, boyash-, dom-, kalderaš- ja sinti-ryhmiin kuuluvat henkilöt, myös lapset; ottaa huomioon, että romaniväestön uusi määritelmä kattaa paremmin myös henkilöt, jotka leimataan romaneiksi ilman vastaavaa etnistä taustaa, kuten ”egyptiläiset”, aškaalit ja travellerit; toteaa, että romaniyhteisöt ovat edelleen yksi kaikkein haavoittuvimmista ja sorretuimmista ryhmistä EU:ssa;
- F. ottaa huomioon, että vähemmistöihin, kuten maahanmuuttajiin, maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin ja romaneihin, kohdistui jo ennestään rotuun ja etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää, vihapuhetta ja viharikoksia ja terveystilaa käytettiin usein tekosyynä, jotta voitiin käydä niiden kimppuun; ottaa huomioon, että romaninaiset ja -lapset, joihin kohdistuu usein moniperusteista tai risteävää syrjintää, kuuluvat uhatuimpiin ryhmiin ja yksilöihin jäsenvaltioissa, liittymistä valmistelemissä valtioissa ja ehdokasvaltioissa, koska he joutuvat kohtaamaan vielä suurempia esteitä kuin romanimiehet yleisväestössä ja he elävät usein köyhissä oloissa maaseudulla tai kaupungeissa sijaitseissa usein epävirallisissa asumuksissa, minkä lisäksi heillä on usein vähäiset mahdollisuudet koulutukseen, työhön ja terveydenhuoltoon, heillä ei ole käytettävissään jätevesihuoltoa tai puhdasta vettä ja heillä on alhaisempi elinajanodote – tilanne, jota covid-19-pandemia on pahentanut entisestään;
- G. ottaa huomioon, että Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi 20. toukokuuta 2022 vihapuheen torjumista koskevan suosituksen, jossa annetaan ei-sitovia ohjeita ilmiöön puuttumiseen; ottaa huomioon, että vasta perustetun viharikosten torjumista käsittelevän asiantuntijakomitean tehtäväksi on annettu laatia vuoden 2023 loppuun mennessä luonnos viharikoksia koskeva ministerikomitean suositukseksi;
- H. toteaa, että tiettyjen vähemmistöryhmien oikeuksien ottaminen tarkoituksellisesti hyökkäysten kohteeksi joissakin jäsenvaltioissa on pannut alulle vastaavia toimia ja

antanut niille vauhtia muualla, mistä on osoituksena naisten ja hlbtq-henkilöiden oikeuksien taantuminen; toteaa, että nämä ovat tarkoituksellisia strategioita, joilla pyritään heikentämään unionin perusoikeuksien suojelua sellaisina kuin ne on vahvistettu SEU:n 2 artiklassa; ottaa huomioon, että Euroopan neuvoston paikallis- ja aluehallintoasiain kongressi on antanut päätöslauselman, jossa muistutetaan paikallisviranomaisten velvollisuuksista hlbtq-henkilöiden oikeuksien suojelemisessa ja kehotetaan niitä nimittämään tasa-arvoa ja moninaisuutta käsittelevä paikallinen asiantuntija; ottaa huomioon, että alueiden komitea on esittänyt lukuisia ehdotuksia, jotka koskevat paikallis- ja alueviranomaisten aktiivista roolia hlbtq-henkilöiden syrjinnän ehkäisemisessä ja heidän suojelemisessaan syrjinnältä;

- I. ottaa huomioon, että hlbtq-henkilöt, erityisesti nuoret, altistuivat covid-19-pandemian sulkutoimien aikana keskimääräistä enemmän perheväkivallalle ja sukupuolistuneelle väkivallalle, koska heitä syrjittiin hlbtq-henkilöinä; ottaa huomioon, että hlbtq-henkilöt ovat alttiimpia asunnottomuudelle, jota covid-19-sulkutoimet ovat pahentaneet;
- J. ottaa huomioon, että tiedotusvälineiden vapaus on yksi toimivan demokratian ja oikeusvaltion peruspilareista ja takeista; toteaa, että tiedotusvälineiden vapaus, moniarvoisuus ja riippumattomuus ja toimittajien turvallisuus ovat sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden olennaisia osia ja ratkaisevan tärkeitä EU:n ja sen jäsenvaltioiden demokraattisen toiminnan kannalta; katsoo, että viranomaisten olisi hyväksyttävä oikeus- ja sääntelykehys, jolla edistetään vapaiden, riippumattomien ja moniarvoisten tiedotusvälineiden kehittämistä; toteaa, että toimittajien, erityisesti tutkivien toimittajien, verkkohäirintä ja heihin kohdistetut uhkaukset ja oikeusjutut, joiden taustalla on nimekkäitä poliitikkoja ja julkisuuden henkilöitä, myös hallituksen jäseniä, ovat yhä yleisempiä joissakin jäsenvaltioissa; ottaa huomioon, että jäsenvaltioissa on raportoitu tapauksista, joissa tiedotusvälineiden toimintaan on sekaannuttu poliittisesti; huomauttaa, että toimittajat kohtaavat yhä esteitä, kun he haluavat pääsyn julkisiin tietoihin ja asiakirjoihin;
- K. katsoo, että toimittajien kriminalisointi heidän työnsä vuoksi on erityisen vakava asia; katsoo, että toimittajia ei pitäisi vangita tai uhata vankeustuomiolla kunnianloukkauksen johdosta; katsoo, että jäsenvaltioiden ei pitäisi määrätä rikosoikeudellisia seuraamuksia tiedotusvälineiden rikkomuksista paitsi tapauksissa, joissa muut perusoikeudet ovat vakavasti heikentyneet, ja niiden olisi varmistettava, että näitä seuraamuksia ei sovelleta toimittajia vastaan syrjivällä tai mielivaltaisella tavalla;
- L. ottaa huomioon, että paljastukset, joiden mukaan useat maat, myös EU:n jäsenvaltiot, ovat käyttäneet Pegasus-vakoiluohjelmia toimittajia, poliitikkoja ja muita toimijoita vastaan, ovat erittäin hälyttäviä ja näyttävät vahvistavan, että valvontateknologian väärinkäyttöön liittyy ihmisoikeuksia ja demokratiaa heikentäviä vaaratekijöitä;
- M. ottaa huomioon, että väärinkäytösten paljastaminen on olennainen osa sananvapautta ja että sillä on keskeinen rooli epäkohtien havaitsemisessa ja niistä ilmoittamisessa sekä demokraattisen vastuuvollisuuden ja avoimuuden vahvistamisessa; toteaa, että väärinkäytösten paljastaminen on keskeinen tietolähde järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa sekä julkisen ja yksityisen sektorin korruptiotapausten tutkinnassa, tunnistamisessa ja julkistamisessa; ottaa huomioon, että tämän roolin vaikuttavuus edellyttää väärinkäytösten paljastajien asianmukaista suojelua EU:ssa, jäsenvaltioissa ja

kansainvälisesti sekä väärinkäytösten paljastajien tärkeän yhteiskunnallisen roolin tunnustamista;

- N. ottaa huomioon, että eräät jäsenvaltiot eivät ole vielä panneet täytäntöön kaikkia audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin⁹ vaatimuksia eivätkä varsinkaan mediamarkkinoiden kansallisen sääntelyviranomaisen riippumattomuutta koskevia vaatimuksia;
- O. ottaa huomioon, että parlamentti hyväksyi 24. kesäkuuta 2021 kattavan päätöslauselman seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja -oikeuksista ja esitti näkemyksensä asiasta jäsenvaltioissa; toteaa, että päätöslauselmassa tunnustetaan puutteet, suhtaudutaan myönteisesti edistykseen ja esitetään lukuisia ehdotuksia, jotta varmistetaan kuukautistuotteiden yleinen saatavuus, kattava seksuaalikasvatus, nykyaikaiset ehkäisymenetelmät sukupuolten tasa-arvoa edistävänä strategiana, turvallinen ja laillinen lisääntymishoito sekä hedelmällisyshoitojen saatavuus ja kaikille kuuluva äitiys-, raskaus- ja synnytyshoito;
- P. ottaa huomioon, että naisiin kohdistuvasta väkivallasta tehdyn EU:n perusoikeusviraston tutkimuksen mukaan parisuhdeväkivallan uhrit ilmoittavat kaikkein vakavimmista tapauksista poliisille vain 14 prosentissa tapauksista ja kaksi kolmasosaa uhreiksi joutuneista naisista jättää järjestelmällisesti ilmoittamatta väkivallasta viranomaisille joko pelon, uhrin oikeuksia koskevan tiedon puutteen tai sen yleisen uskomuksen vuoksi, että parisuhdeväkivalta on yksityinen asia, jota ei pitäisi saattaa muiden tietoon;
- Q. toteaa, että sukupuolistunut väkivalta loukkaa vakavasti perusihmisoikeuksia ja on merkittävä este sukupuolten tasa-arvon saavuttamiselle yhteiskunnassa; ottaa huomioon, että sukupuolistunut väkivalta, mukaan lukien seksuaalinen väkivalta, häirintä ja naisten sukuelinten silpominen, sekä perheväkivalta ja parisuhdeväkivalta vaikuttavat edelleen suhteettomasti naisiin ja tyttöihin; toteaa, että näitä väkivallantekoja voi tapahtua sekä julkisesti että yksityisesti;
- R. toteaa, että sukupuolistunut verkkoväkivalta on lisääntymässä, sillä joka viides 18–29-vuotias nainen on ilmoittanut kokeneensa verkossa tapahtunutta seksuaalista häirintää EU:ssa; katsoo, että digitaalisen julkisen tilan on oltava turvallinen ympäristö kaikille, myös naisille ja tytöille; toteaa, että verkkoympäristössä ei saa esiintyä rankaisemattomuutta; ottaa huomioon, että parlamentti on kahdessa valiokunta-aloitteisessa lainsäädäntömietinnössä kehottanut komissiota tekemään ehdotuksia, jotka koskevat sukupuolistuneen väkivallan ja verkkoväkivallan torjuntaa ja sukupuolistuneen väkivallan lisäämistä SEUT:n 83 artiklan 1 kohdassa luetelluksi uudeksi rikollisuuden alaksi;
- S. ottaa huomioon, että monissa jäsenvaltioissa covid-19-pandemian aikana toteutettujen sulkutoimien ja lähikontaktien välttämistä koskevien toimenpiteiden on todettu lisänneen eksponentiaalisesti parisuhdeväkivaltaa, henkistä väkivaltaa, kontrollointia ja verkkoväkivaltaa koskevien tapausten määrää ja vakavuutta ja lisänneen

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/13/EU, annettu 10. maaliskuuta 2010, audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, EUVL L 95, 15.4.2010, s. 1.

perheväkivallan uhreiksi joutuneiden henkilöiden hätäpuhelujen määrää 60 prosentilla; ottaa huomioon, että vaatimus pysytellä kotona ja sukupuolistuneen väkivallan eli ”varjopandemian” hälyttävä ryöpsähtäminen vaikeuttivat naisten ja lasten mahdollisuuksia saada tehokasta suojelua, tukipalveluja ja oikeutta ja paljastivat, että tukiresurssit ja -rakenteet olivat riittämättömiä ja että uhrien mahdollisuudet saada tukipalveluja olivat rajalliset, minkä vuoksi monet heistä jäivät ilman asianmukaista ja oikea-aikaista suojelua; katsoo, että jäsenvaltioiden olisi vaihdettava keskenään tietoa parhaista käytännöistä, jotka koskevat erityistoimenpiteitä, joilla uhreille tarjotaan oikea-aikaista ja helposti saatavilla olevaa apua, kuten hätätekstiviestejä koskevien järjestelmien perustaminen tai yhteyspisteiden perustaminen avun hakemiseksi apteekkeista ja supermarketeista; ottaa huomioon, että naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta on yleisyydestään huolimatta edelleen erinäisistä syistä etenkin covid-19-pandemian aikana uhrien sekä heidän perheidensä, ystäviensä, tuttaviansa ja naapureidensa aliraportoima ilmiö EU:ssa; toteaa, että kattavien, vertailukelpoisten ja sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen puute on merkittävä, mikä vaikeuttaa kriisin vaikutusten täysimääräistä arviointia;

- T. ottaa huomioon, että lasten oikeuksia loukataan edelleen jäsenvaltioissa väkivallan, hyväksikäytön, riiston, köyhyyden, sosiaalisen syrjäytymisen sekä uskontoon, vammaisuuteen, sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin, ikään, etniseen alkuperään tai maahanmuuttaja- tai kotipaikka-asemaan perustuvan syrjinnän seurauksena; ottaa huomioon, että köyhyys tai sosiaalinen syrjäytyminen uhkaa EU:ssa melkein 25:tä prosenttia alle 18-vuotiaista lapsista; toteaa, että köyhyys riistää lapsilta koulutusmahdollisuuksia, lastenhoito-, terveydenhuolto- ja perhetukipalveluja, riittävän ravinnon ja kunnolliset asuinolot ja jopa suojelun väkivallalta ja että köyhyydellä voi olla hyvin pitkäkestoisia vaikutuksia; ottaa huomioon, että EU:n perusoikeusvirasto on tuonut esiin, että lasten köyhyyden torjunnassa on kyse myös perusoikeuksista ja oikeudellisista velvoitteista; ottaa huomioon, että lasten oikeuksien edistäminen on nimenomainen tavoite EU:n politiikassa ja perusoikeuskirjassa, jossa edellytetään, että lapsen etu on otettava ensisijaisesti huomioon kaikissa EU:n toimissa;
- U. toteaa, että covid-19-pandemia rasitti ennennäkemättömällä tavalla lapsia ja perheitä kaikkialla EU:ssa, erityisesti niitä, jotka olivat jo ennestään heikommassa taloudellisessa tai sosiaalisessa asemassa; ottaa huomioon, että heikommassa sosioekonomisessa asemassa olevilla lapsilla ei useinkaan ole asianmukaisia tietoteknisiä laitteita, internetyhteyksiä ja tarkoituksenmukaisia työskentelytiloja ja -oloja, mikä pahensi oppimiseen liittyvää eriarvoisuutta pandemian aikana; ottaa huomioon, että covid-19-pandemia ja sen johdosta toteutetut toimenpiteet ovat lisänneet riskiä siitä, että lapset altistuvat väkivallalle, myös teknologian avulla tapahtuvalle lasten seksuaaliselle riistolle ja hyväksikäytölle; ottaa huomioon, että vaikka lasten turvapaikkahakemuksia on jätetty vähemmän, lasten vastaanotto-olosuhteet ovat edelleen riittämättömät useissa jäsenvaltioissa;
- V. ottaa huomioon, että perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaan perusoikeus tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin edellyttää mahdollisuutta saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa tuomioistuimessa; korostaa, että poliittinen vaikuttaminen oikeuslaitokseen tai sen kontrolloiminen ja vastaavat yksittäisten tuomareiden riippumattomuuden esteet ovat usein johtaneet siihen, että oikeuslaitos ei ole pystynyt hoitamaan tehtäväänsä toimeenpanovallan ja lainsäädäntövallan käyttäjien

mielivaltaisen vallankäytön riippumattomana valvojana; toteaa, että tehokas, riippumaton ja puolueeton oikeusjärjestelmä on oikeusvaltion keskeinen edellytys ja sen avulla varmistetaan kansalaisten perusoikeuksien ja kansalaisvapauksien suojeleminen EU:ssa;

- W. ottaa huomioon, että covid-19-pandemia osoitti, että tutkintavankeudessa olevien henkilöiden tilanteeseen ei ole puututtu; toteaa, että tutkintavankeuden käyttöön covid-19-pandemian aikana liittyvät käytännöt vaihtelivat jäsenvaltiosta toiseen ja eräissä jäsenvaltioissa tuomioistuinkäsittelyn ja tutkinnan viivästyminen johti tutkintavankeuden pitkittymiseen; toteaa, että vapautensa menettäneet henkilöt olivat yleisväestöä alttiimpia covid-19-pandemialle ja että tämä johtui oloista, joissa heitä pidetään vangittuina pitkiä ajanjaksoja; ottaa huomioon, että tuomioistuinten sulkeminen ja/tai käsittelyn ja tutkinnan viivästyminen aiheuttivat hämmennystä ja epävarmuutta epäillyille, erityisesti niille, jotka olivat vangittuina, joilla ei ollut juurikaan tai lainkaan tietoa siitä, milloin heidän oikeudenkäyntinsä pidettäisiin ja miten kauan heitä pidettäisiin vangittuina;
- X. ottaa huomioon, että kansainvälisessä oikeudessa vahvistetaan, että ketään ei voida ottaa säilöön pelkästään turvapaikanhakijana olemisen vuoksi; toteaa, että sen vuoksi säilöönottoa on käytettävä vain viimeisenä keinona ja ainoastaan perustellussa tarkoituksessa; toteaa, että kansalaisuudettomien henkilöiden oikeusaseman tai asiakirjojen puuttuminen tarkoittaa oikeudellisesti ja tosiasiallisesti, että heitä saatetaan pitää säilöön otettuina määrittämättömän ajan, mikä on kansainvälisen oikeuden mukaan laitonta;
- Y. katsoo, että uhrien oikeuksia koskevan EU:n strategian (2020–2025) on muodostettava kehys toimille, joilla estetään oikeudellinen ja sosiaalinen rankaisemattomuus ja parannetaan kaikkien EU:n kansalaisten turvallisuutta ja perusoikeuksien suojeleminen;
- Z. ottaa huomioon, että biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen on olennaisen tärkeää ilmastokestävän kehityksen kannalta ja vuodet 2021–2030 on nimetty YK:n ekosysteemien ennallistamisen vuosikymmeneksi; ottaa huomioon, että komissio on ilmoittanut, että ympäristönsuojelua koskevien keskeisten lainsäädäntöaloitteiden, kuten luonnon ennallistamista koskevan lippulaivalain, hyväksymistä on jouduttu lykkäämään usealla kuukaudella; ottaa huomioon, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteena on suojella, hoitaa ja lisätä EU:n luonnonpääomaa sekä suojella sen kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia ympäristöön liittyviltä riskeiltä ja vaikutuksilta; ottaa huomioon, että useilla ehdotetuilla lainsäädäntöaloitteilla on myönteinen vaikutus ympäristönsuojelun tasoon perusoikeuskirjan 37 artiklan mukaisesti;

Oikeusvaltioperiaate ja perusoikeudet

1. korostaa, että oikeusvaltio on demokratian kulmakivi, se ylläpitää vallanjakoa, varmistaa vastuuvuorollisuuden, edistää luottamusta julkisista instituutioista kohtaan ja takaa laillisuutta, oikeusvarmuutta, toimeenpanovallan mielivaltaisuuden kieltoa, oikeuslaitoksen riippumattomuutta, puolueettomuutta ja yhdenvertaisuutta lain edessä koskevat periaatteet; korostaa, että oikeusvaltio ja erityisesti oikeuslaitoksen

riippumattomuus ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta kansalaiset voivat nauttia perusoikeuksistaan ja -vapauksistaan;

2. toteaa jälleen, että oikeusvaltioperiaate, tiedotusvälineiden vapaus, moniarvoisuus ja tehokas korruption torjunta ovat yhteiskuntiemme perusta ja EU:n keskeisiä arvoja, jotka vaikuttavat kaikkiin perusoikeuksiin; pitää kuitenkin valitettavana, että näitä periaatteita loukataan jatkuvasti joissakin jäsenvaltioissa ja että tämä aiheuttaa vakavan uhan EU:n varojen oikeudenmukaiselle, lailliselle ja tasapuoliselle jakamiselle;
3. katsoo, että oikeusvaltioperiaate liittyy läheisesti demokratian ja perusoikeuksien kunnioittamiseen, ja korostaa, että näiden arvojen heikentäminen on hyökkäys Euroopan unionista tehdyn sopimuksen mukaisia unionin pilareita vastaan; toistaa lukuisat kehotuksensa laajentaa komission oikeusvaltiota koskevien vuosikertomusten soveltamisalaa kattamaan kaikki SEU:n 2 artiklassa luetellut arvot, jotta saadaan kokonaisvaltainen yleiskuva tilanteesta kaikissa jäsenvaltioissa; kehottaa komissiota hyödyntämään kaikkia sen käytettävissä olevia välineitä, myös oikeusvaltioperiaatetta koskevan ehdollisuusmekanismin mukaista menettelyä, jotta voidaan puuttua näihin oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja perusoikeuksien loukkauksiin;
4. tuomitsee jyrkästi joissakin jäsenvaltioissa tapahtuvat oikeusvaltioperiaatteen vakavat loukkaukset, jotka aiheuttavat vakavan vaaran perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta; katsoo, että joissakin tapauksissa nämä loukkaukset ovat luonteeltaan systeemisiä; korostaa yhteyttä oikeusvaltionormien heikkenemisen ja perusoikeuksien loukkaamisen välillä ja mainitsee esimerkkeinä oikeuslaitoksessa tapahtuneet loukkaukset sekä hyökkäykset toimittajia ja vapaita tiedotusvälineitä vastaan, mukaan lukien lainvalvontaviranomaisten liiallinen voimankäyttö mielenosoitusten aikana ja EU:n rajoilla, pidätettyjen takeiden ja oikeudenmukaisen menettelyn puuttuminen, vihan lietsominen poliittisten toimijoiden taholta, joukkovalvontaan ja kuuntelun avulla saatujen tietojen laajamittaiseen keräämiseen tarkoitettujen viranomaisten valtuuksien lisääminen sekä ulkomaista rahoitusta saaville kansalaisjärjestöille asetetut tai niiden uskonnolliseen suuntautumiseen perustuvat rajoitukset; tuomitsee jälleen eräiden jäsenvaltioiden hallitusten pyrkimykset heikentää vallanjakoa ja oikeuslaitoksen riippumattomuutta; ilmaisee syvän huolensa erityisesti päätöksistä, jotka asettavat kyseenalaiseksi unionin oikeuden ensisijaisuuden, ja kehottaa komissiota hyödyntämään kaikkia käytettävissä olevia keinoja näiden hyökkäysten torjumiseksi;
5. korostaa, että SEU:n 2 artiklan mukaan EU on oikeusvaltioperiaatteeseen perustuva unioni ja että EU:n oikeuden täytäntöönpano on ratkaisevan tärkeää sen varmistamiseksi, että kansalaiset voivat oikeasti hyödyntää perusoikeuksiaan; pitää tässä yhteydessä valitettavana, että komissio on vähentänyt täytäntöönpanovälineidensä käyttöä, erityisesti aloittamalla koko ajan vähemmän rikkomusmenettelyjä; toteaa, että näin ollen unionin kansalaisten on yhä useammin nostettava itse kanteita voidakseen hyödyntää perusoikeuksiaan; kehottaa komissiota tukemaan näiden kanteiden nostamista perustamalla erityinen rahasto perusoikeuskirjaan sisältyviä oikeuksia koskevia strategisia oikeudenkäyntejä varten;
6. korostaa, että huolimatta sen lukuisista päätöslauselmista ja mietinnöistä ja useista EU:n tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vuosina 2020 ja 2021 käynnistämistä rikkomusmenettelyistä ja tekemistä päätöksistä, oikeusvaltiotilanne

Euroopan unionissa heikkenee edelleen; pitää valitettavana, että komissio ei ole kyennyt vastaamaan asianmukaisesti parlamentin moniin huolenaiheisiin, jotka koskevat demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia monessa jäsenvaltiossa; korostaa, että kaikkien SEU:n 2 artiklan mukaisten arvojen noudattamista on seurattava ja valvottava; kehottaa komissiota sisällyttämään demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevaan vuosikertomukseen kattavan seurannan osana demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevaa EU:n mekanismeja;

7. korostaa, että on olennaisen tärkeää, että tuomioistuinten tuomiot pannaan täytäntöön sekä kansallisella että EU:n tasolla, ja tuomitsee sen, että asianomaiset viranomaiset eivät ole noudattaneet unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten tuomioita; korostaa, että Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot on pantava täytäntöön kohtuullisessa ajassa ja mahdollisimman pian noudattaen perussopimuksia, erityisesti tuomiot, joilla pyritään estämään sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskuntoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää;
8. muistuttaa, että korruptio on vakava uhka demokratialle, oikeusvaltioperiaatteelle ja kaikkien kansalaisten tasavertaiselle kohtelulle; korostaa korruption ja perusoikeuksien loukkausten välistä yhteyttä useissa asioissa, kuten oikeuslaitoksen riippumattomuudessa, tiedotusvälineiden vapaudessa ja toimittajien ja väärinkäytösten paljastajien sananvapaudessa, pidätyskeskuksissa, sosiaalisten oikeuksien saatavuudessa tai ihmiskaupassa; kehottaa EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita torjumaan tiukasti korruptiota ja antamaan tehokkaita välineitä korruption estämiseen, torjumiseen ja seuraamusten langettamiseen siitä sekä petosten torjuntaan ja valvomaan säännöllisesti julkisten varojen käyttöä; kehottaa komissiota jatkamaan välittömästi EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita koskevaa vuotuista korruptiontorjunnan seurantaansa ja raportointiaan;
9. korostaa, että toimimattomuus ja leväperäinen suhtautuminen harvainvaltaisiin rakenteisiin ja oikeusvaltioperiaatteen järjestelmällinen rikkominen heikentävät koko Euroopan unionia ja murentavat sen kansalaisten luottamusta; korostaa tarvetta varmistaa, että veronmaksajien rahat eivät koskaan pääty EU:n yhteisten arvojen heikentäjien taskuihin;
10. korostaa, että hätätoimenpiteet, jotka ovat aiheuttaneet toimivallan keskittymistä ja poikkeuksia perusoikeuksiin, ovat lisänneet korruption riskiä; kehottaa jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan sen varmistamiseksi, että korruption torjuntaa koskevaa asianmukaista lainsäädäntöä ja institutionaalisia kehyksiä sovelletaan tehokkaasti käytännössä ja että hallitukset toimivat avoimesti ja vastuullisesti; kehottaa jäsenvaltioita tässä yhteydessä noudattamaan tiiviisti Euroopan neuvoston lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) vuonna 2020 antamia ohjeita, jotka koskevat korruptionriskien ehkäisemistä pandemian yhteydessä;
11. pitää valitettavana, että joissakin jäsenvaltioissa oikeuslaitoksen ja syyttäjälaitosten riippumattomuuteen liittyvät rakenteelliset ongelmat heikentävät kansalaisten oikeussuojan saatavuutta ja vaikuttavat kielteisesti heidän oikeuksiinsa ja vapauksiinsa; palauttaa mieliin, että oikeusvaltioperiaatteen puutteet yhdessä jäsenvaltiossa

vaikuttavat koko unioniin ja koskevat kaikkien henkilöiden oikeuksia EU:ssa; kehottaa jäsenvaltioita ja EU:n toimielimiä suojelemaan tuomareita ja syyttäjiä poliittisilta hyökkäyksiltä ja yrityksiltä painostaa heitä ja näin vaikeuttaa heidän työtään;

12. painottaa, että perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaan perusoikeus tehokkaasiin oikeussuojakeinoihin edellyttää mahdollisuutta saada asiansa käsiteltyksi riippumattomassa tuomioistuimessa; panee merkille kansallisista perustuslakituomioistuinten ja eräistä poliitikoista johtuvat kasvavat haasteet; painottaa, että jäsenvaltioiden on noudatettava kaikilta osin EU:n ja kansainvälistä oikeutta sekä unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioita, myös niitä, jotka liittyvät oikeuslaitoksen riippumattomuuteen; tuomitsee sen, että jotkin jäsenvaltiot, kuten Puola ja Unkari, ovat jättäneet noudattamatta lukuisia EU:n lakeja ja unionin tuomioistuinten tuomioita; kehottaa jäsenvaltioita kunnioittamaan Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen keskeistä roolia ja noudattamaan niiden tuomioita;
13. toteaa jälleen tuomitsevansa Puolan hallitukseen kriittisesti suhtautuvien tuomareiden syytteeseen asettamisen ja ahdistelun; kehottaa Puolan hallitusta uudistamaan perusteellisesti tuomareita koskevaa kurinpitojärjestelmää Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioiden mukaisesti ja palauttamaan virkoihinsa kaikki tuomarit, jotka korkeimman oikeuden laitton kurinpitojaosto on erottanut, mukaan lukien tuomarit, joita estetään edelleen osallistumasta ratkaisujen tekemiseen siitä huolimatta, että he ovat onnistuneesti hakeneet tuomioistuimessa muutosta jaoston päätökseen erottaa heidät; kehottaa Puolan viranomaisia panemaan täytäntöön unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen eri päätökset, jotka koskevat laittoman perustuslakituomioistuimen ja korkeimman oikeuden kurinpitojaoston kokoonpanoa ja organisaatiota, jotta ne noudattavat oikeuslaitoksen riippumattomuutta koskevia vaatimuksia, joihin Puola on sitoutunut;
14. suhtautuu myönteisesti rikkomusmenettelyihin, jotka komissio käynnisti Unkaria ja Puolaa vastaan osana heinäkuussa 2021 hyväksytyä rikkomuspakettia, joka koski hlbtq-henkilöiden ihmisoikeuksien kunnioittamista ja EU:n oikeuden rikkomista ja oli ensimmäinen kerta, kun komissio on nimenomaisesti käynnistänyt rikkomusmenettelyjä heidän oikeuksiensa turvaamiseksi; panee merkille komission Unkarin hallitukselle antaman perustellun lausunnon, joka koskee hlbtq-vastaista lakia ja hallituksen siihen liittyviä toimia, ja kehottaa komissiota jatkamaan rikkomusmenettelyä saattamalla asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi; panee merkille Budapestin alioikeuden päätöksen, jolla kumotaan velvoite painaa lastenkirjoihin vastuuvapauslauseke Unkarissa, ja kehottaa komissiota seuraamaan tapauksen etenemistä, jotta voidaan arvioida, mitä toimia rikkomusmenettelyssä olisi seuraavaksi toteutettava; on huolissaan siitä, että Puolan ”hlbti-vapaiden” vyöhykkeiden johdosta ei ole ryhdytty toimiin, ja siitä, että Puolan viranomaiset eivät tee vilpittömästi yhteistyötä, ja kehottaa komissiota lähettämään Puolan hallitukselle perustellun lausunnon;
15. panee merkille, että lokakuussa 2021 parlamentti käynnisti SEUT:n 265 artiklan nojalla komissiota vastaan Euroopan unionin tuomioistuimessa oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annetun asetuksen¹⁰ soveltamista koskevan

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2020/2092, annettu 16. joulukuuta 2020, yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi, EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 1.

laiminlyöntikanteen, jota oli pyydetty kahdessa vuonna 2021 annetussa päätöslauselmassa ja joka oli seurausta komission epätydyttävistä vastauksista ja viivyttely-yrityksistä; pitää valitettavana, että vuoden 2021 loppuun mennessä komissio ei ollut vielä vastannut parlamentin pyyntöön käynnistää asetuksen 6 artiklan 1 kohdan soveltaminen ja oli ainoastaan lähettänyt tietopyyntöjä Unkarille ja Puolalle;

16. toistaa kantansa oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annettuun asetukseen, joka tuli voimaan 1. tammikuuta 2021 ja jota sovelletaan sellaisenaan kokonaisuudessaan Euroopan unionissa ja kaikissa sen jäsenvaltioissa kaikkiin EU:n talousarvion varoihin, mukaan lukien kyseisestä päivästä lähtien EU:n väliaikaisen elpymis- ja palautumistukivälineen NextGenerationEU 800 miljardista eurosta myönnetyt varat; muistuttaa, että oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annetussa asetuksessa määritellään selkeästi oikeusvaltioperiaate, joka on ymmärrettävä suhteessa muihin unionin arvoihin, perusoikeudet ja syrjimättömyys mukaan luettuina; katsoo, että valtion tukema vähemmistöihin kohdistuva syrjintä vaikuttaa suoraan siihen, mihin hankkeisiin jäsenvaltiot päättävät käyttää EU:n varoja, ja vaikuttaa siten suoraan unionin taloudellisten etujen suojaamiseen; kehottaa komissiota käynnistämään välittömästi oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annetun asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn;
17. palauttaa mieliin, että parlamentin aloitteeseen perustaa demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskeva EU:n järjestelmä, jota hallinnoidaan parlamentin, komission ja neuvoston toimielinten välisellä sopimuksella, ei ole vielä annettu asianmukaista vastausta; kehottaa komissiota ja neuvostoa aloittamaan parlamentin kanssa viipymättä neuvottelut toimielinten välisestä sopimuksesta SEUT:n 295 artiklan mukaisesti;
18. ottaa huomioon kansalaisyhteiskunnan järjestöjen keskeisen roolin SEU:n 2 artiklassa ja perusoikeuskirjassa vahvistettujen EU:n arvojen edistämiseksi ja suojelemiseksi; korostaa niiden keskeistä panosta oikeusvaltioperiaatteiden noudattamisessa jäsenvaltioissa, haavoittuvassa asemassa olevien ja syrjäytyneiden ihmisten äänen tuomisessa kuuluviin sekä keskeisten sosiaalipalvelujen saatavuuden varmistamisessa; ottaa huomioon, että demokratia, oikeusvaltioperiaate ja perusoikeudet edellyttävät kansalaisyhteiskunnan asianmukaisia toimintamahdollisuuksia; painottaa, että unionin olisi siksi sitouduttava säilyttämään ja edistämään kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia paikallisesti, alueellisesti, jäsenvaltioissa ja EU:ssa muun muassa hyväksymällä tätä koskeva strategia;
19. pitää myönteisenä tehokkaan, riippumattoman ja täysin toimintakykyisen Euroopan syyttäjänviraston nopeaa perustamista petosten torjunnan tehostamiseksi Euroopan unionissa; tähdentää, että on tärkeää tukea ja vahvistaa yhteistyötä EU:n toimielinten, jäsenvaltioiden, Euroopan petostentorjuntaviraston ja Euroopan syyttäjänviraston välillä;
20. muistuttaa, että covid-19-pandemia aiheutti erityisesti sen alkuvaiheessa vakavia vapaan liikkuvuuden ja työnteko-oikeuden loukkauksia sekä työ- ja elinolojen heikkenemistä, myös kausi- ja rajatyöntekijöille kaikkialla unionissa; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että pandemiasta johtuvista perusoikeusrajoituksista luovutaan heti, kun kansanterveystilanne sen sallii, ja että kaikki oikeudet ja vapaudet palautetaan täysimääräisesti;

21. korostaa, että monissa jäsenvaltioissa on taannuttu oikeusvaltioperiaatteen osalta eri ajanjaksoina ja hallinnon eri tasoilla toimeenpanovallan käyttäjistä, jotka esimerkiksi nopeuttivat lakien hyväksymistä poikkeustilan aikana, aina paikallistasolle, jossa poliisiviranomaisten väärinkäytökset ovat levinneet laajalti; muistuttaa, että harkintavallan käyttöä olisi valvottava oikeudellisella tai muulla riippumattomalla seurannalla ja että käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen olisi oltava selkeitä ja helposti saatavilla, erityisesti väärinkäytötapauksissa, mukaan lukien mahdollisuus olla yhteydessä oikeusasiamieheen tai käyttää jotakin toista hakemuslainkäytön muotoa; kehottaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön mekanismeja, joilla ehkäistään, korjataan ja rangaistaan harkintavallan väärinkäyttöä, ja esittämään riittävät perustelut päätöksilleen erityisesti silloin, kun ne vaikuttavat yksilöiden oikeuksiin;
22. on huolissaan siitä, että covid-19-pandemiolla ja reaktioilla siihen on ollut ennennäkemätön vaikutus tuomioistuinten toimintaan ja henkilöiden kykyyn käyttää puolustusoikeuksiaan, koska asianajajien mahdollisuuksia neuvotella asiakkaidensa kanssa rajoitettiin ankarasti; korostaa, että pääsyä poliisiasemiin ja tuomioistuimiin rajoitettiin ankarasti ja että monia tuomioistuinkäsittelyjä lykättiin tai siirrettiin verkkoon; korostaa, että näillä toimenpiteillä oli vakavia vaikutuksia pidätettyjen, syytettyjen ja vangittujen henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää oikeuksiaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin;
23. korostaa, että covid-19-pandemia ei vapauta lainvalvontaviranomaisia velvollisuudestaan noudattaa tarkasti tasapuolisuutta eri intressien välillä ja käyttää valtaansa ihmisoikeuksia koskevien velvoitteidensa mukaisesti; muistuttaa, että kun poliisitoimintaan ja voimankäyttöön liittyviä ihmisoikeusloukkauksia tapahtuu, jäsenvaltioiden on toteutettava nopeita, perusteellisia, tehokkaita ja riippumattomia tutkimuksia ja varmistettava, että kaikki niihin syyllistyneet asetetaan vastuuseen oikeudenmukaisissa oikeudenkäynneissä;
24. on huolissaan covid-19-kriisin vaikutuksista vangittuihin ihmisiin; korostaa, että jotkin jäsenvaltiot hyväksyivät toimenpiteitä vankien määrän vähentämiseksi, mutta usein vain tilapäisesti; korostaa, että EU:lla on edessään vankiloiden ruuhkautumisen aiheuttama pitkäaikainen kriisi, joka johtuu pääasiassa tutkintavankeuden liiallisesta käytöstä¹¹; on huolestunut tutkintavankeudessa olevien henkilöiden lisääntyvistä mielenterveysongelmista; muistuttaa, että laillisesti syyttömien henkilöiden pitäminen tutkintavankeudessa on hyväksyttävää vain poikkeuksellisen viimeisenä keinona, ja kehottaa jäsenvaltioita rajoittamaan turvautumista tutkintavankeuteen ja tarkastelemaan vaihtoehtoja sille; korostaa, että tarvitaan tutkintavankeutta koskevia EU:n normeja, joissa olisi vahvistettava vähimmäisrangaistus, joka edellytetään tutkintavankeuden määräämiseksi, jotta alaikäiset rikoksenteekijät voidaan vapauttaa siitä; katsoo, että yksittäisiä henkilöitä ei pitäisi pitää vankilassa odottamassa oikeudenkäyntiä laissa säädetyn rajan yli ja että tapaukset on saatettava oikeuden eteen kohtuullisessa ajassa; kehottaa komissiota ehdottamaan vankila- ja pidätysoloja koskevia vähimmäisstandardeja EU:ssa;

Oikeus yhdenvertaiseen kohteluun

¹¹ Fair Trials, ”Europe: Increase in pre-trial detention rates erodes rule of law”, 28. huhtikuuta 2021.

25. korostaa huolestuneena, että syrjiviä käytäntöjä ilmenee edelleen ja että ne perustuvat esimerkiksi sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään, seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin; kehottaa komissiota edistämään julkista politiikkaa, jolla pyritään poistamaan tällainen syrjintä, ja varmistamaan, että rasismien ja muukalaisvihan torjumisesta tehty neuvoston puitepäätös 2008/913/YOS¹² pannaan asianmukaisesti ja täysimääräisesti täytäntöön; katsoo, että komission olisi käynnistettävä rikkomusmenettely niitä jäsenvaltioita vastaan, jotka eivät tee niin;
26. korostaa, että EU:n perusoikeusviraston vuosittaisten perusoikeusraporttien mukaan monissa jäsenvaltioissa on käytössä syrjiviä institutionaalisia käytäntöjä, politiikkoja ja lakeja; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan syrjinnän vastaisen lainsäädännön täysimääräisen täytäntöönpanon ja noudattamisen, käynnistämään rikkomusmenettelyjä niitä jäsenvaltioita vastaan, jotka eivät saata EU:n syrjinnän vastaista lainsäädäntöä osaksi kansallista lainsäädäntöään tai pane sitä täysimääräisesti täytäntöön, sekä tehostamaan toimenpiteitä, joilla estetään erityisesti lainvalvonnan ja oikeusjärjestelmän taholta tuleva institutionaalinen syrjintä, jolla voi olla vakavampi vaikutus haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluviin henkilöihin; palauttaa mieliin, että syrjinnältä suojelua on kiireellisesti laajennettava työllisyyden alan ulkopuolelle horisontaalisen ja monialaisen lähestymistavan avulla; kehottaa painokkaasti komissiota ja neuvostoa jatkamaan neuvotteluja yhtäläistä kohtelua koskevasta direktiivistä viipymättä ja heikentämättä normeja;
27. korostaa, että EU:n perusoikeusviraston vuoden 2021 perusoikeusraportin mukaan EU:n jäsenvaltioiden olisi tehostettava huomattavasti toimenpiteitään ja institutionaalisia järjestelyjään rotusyrjintädirektiivin¹³ soveltamiseksi kokonaisuudessaan ja asianmukaisesti erityisesti lisäämällä tasa-arvoelinten riippumattomuutta varmistamalla, että niillä on asianmukaiset valtuudet ja tarvitsemansa resurssit täyttääkseen tehokkaasti niille EU:n syrjinnänvastaisessa lainsäädännössä annetut tehtävät;
28. kehottaa komissiota tehostamaan toimiaan rasismien torjumiseksi muun muassa ehdottamalla kunnianhimoista lainsäädäntöä; kehottaa lisäksi komissiota varmistamaan EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelman 2020–2025¹⁴ asianmukaisen seurannan ja ottamaan käyttöön tehokkaita seuranta- ja arviointimekanismeja edistymisen mittaamiseksi;
29. suhtautuu myönteisesti siihen, että komissio nimitti uhrien oikeuksien koordinaattorin, hyväksyi ensimmäisen uhrien oikeuksia koskevan strategiansa ja perusti uhrien oikeuksia käsittelevän foorumin; korostaa kuitenkin, että oikeussuojan saatavuuteen – erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien uhrien kohdalla – ja oikeuslaitoksen riippumattomuuteen liittyviä haasteita esiintyy edelleen useissa jäsenvaltioissa;

¹² Neuvoston puitepäätös 2008/913/YOS, tehty 28. marraskuuta 2008, rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin, EUVL L 328, 6.12.2008, s. 55.

¹³ Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, annettu 29. kesäkuuta 2000, rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta, EYVL L 180, 19.7.2000, s. 22.

¹⁴ Komission tiedonanto ”Tasa-arvon unioni: EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020–2025”, 18. syyskuuta 2020 (COM(2020)0565).

30. kehottaa ottamaan käyttöön yhteistyötä sekä EU:n ja kansallisten tasa-arvotoimien koordinoitua varten valtavirtaistamismekanismin, jotta voidaan varmistaa, että politiikkatoimien tarkastelussa ja käyttöönotossa otetaan huomioon kaikenlaiset syrjinnän tyypit, erityisesti risteävät muodot, myös säännöllisillä ja avoimilla tasa-arvovaikutusten arvioinneilla, noudattaen selkeitä tavoitteita ja aikatauluja, näyttöön perustuen ja tulosindikaattoreita käyttäen; kehottaa aloittamaan tiiviin yhteistyön asiaankuuluvien sidosryhmien, tukiorganisaatioiden, yhteisöjen ja syrjinnän kohteeksi joutuvien henkilöiden kanssa ja varmistamaan riittävät resurssit toimien ja seurantatoimenpiteiden toteuttamiseksi;
31. tuomitsee hlbtiq-henkilöihin kohdistuvien hyökkäysten lisääntymisen ja kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita ja komissiota toteuttamaan toimenpiteitä näiden hyökkäysten lopettamiseksi ja hlbtiq-henkilöiden tosiasiallisen yhdenvertaisuuden takaamiseksi kaikilla aloilla;
32. tuomitsee joidenkin EU:n hallitusten omaksuman toimintatavan, jolla ne hyväksyvät lainsäädäntöä nopeutetuilla menettelyillä ilman julkisia kuulemisia tai poikkeustapauksissa jopa perustuslaillisia muutoksia sellaisten syrjivien politiikkojen laillistamiseksi, jollaisia ei muuten voitaisi säätää, kuten säännökset, jotka kohdistuvat erityisesti hlbtiq-henkilöihin; panee merkille, että Unkarin perustuslakiin hyväksytyt muutokset ja Unkarin parlamentin kesäkuussa 2021 hyväksymä hlbtiq-vastainen lakiehdotus ovat merkittäviä esimerkkejä yhdenvertaista kohtelua koskevan oikeuden ja syrjimättömyysperiaatteen loukkaamisesta; suhtautuu myönteisesti siihen, että 18 jäsenvaltiota on julkaissut yhteisen julkilausuman, jossa tuomitaan hlbtiq-vastaiset muutokset Unkarin lastensuojelulakiin; pitää myönteisenä, että 16 jäsenvaltiota toisti tukevansa hlbtiq-henkilöiden syrjinnän torjuntaa; korostaa, että Euroopan yhdentymishankkeen edistämiseen sisältyy kiistatta suvaitsevaisuuden, hyväksynnän, syrjimättömyyden ja yhdenvertaisen kohtelun edistäminen;
33. on huolissaan raporteista, jotka koskevat romaniväestöön kohdistuvaa liiallista voimankäyttöä, poliisiväkivaltaa ja väärinkäytöksiä kaikkialla EU:ssa ja jotka ovat samansuuntaisia kuin Euroopan unionin perusoikeusviraston vuonna 2020 julkaistut havainnot, jotka paljastivat myös, että romaniväestö joutuu kohtamaan laajalle levinnyttä köyhyyttä, puutteellisia elinoloja, huonoja terveysoloja, syrjäytymistä työmarkkinoilta ja ahdistelua; tuomitsee romanien jatkuvan sosiaalisen syrjinnän ja romanivastaisuuden, jotka johtavat romaniväestön suhteettomaan kriminalisointiin, ja kehottaa komissiota esittämään parempaa lainsäädäntöä ja erityisiä politiikkatoimenpiteitä tällaisten tapausten ehkäisemiseksi ja oikeuden saamiseksi uhreille ja asettamaan samalla romanivastaisuuden torjunnan EU:n politiikan ytimeen;
34. pitää valitettavana, että merkittävä osa romaneista EU:ssa elää edelleen syrjäytyneissä yhteisöissä erittäin epävarmoissa oloissa ja hyvin huonoissa sosioekonomisissa olosuhteissa, joissa ei useinkaan ole saatavilla puhdasta juomavettä, sähköä, turvallisia ja asianmukaisia asuntoja, koulutusta, työpaikkoja, terveydenhuoltoa, viemärintiä tai jätteiden keruuta; muistuttaa, että romaniyhteisöjen tilanne rikkoo selvästi ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia ja että sillä on vakavia seurauksia erityisesti romanilasten kannalta; kehottaa jäsenvaltioita noudattamaan neuvoston suositusta

romanien tasa-arvosta, osallisuudesta ja osallistumisesta EU:ssa¹⁵ sekä romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskevaa EU:n strategiakehystä vuosille 2020–2030¹⁶ ja hyödyntämään täysimääräisesti EU:n ja kansallista rahoitusta tähän tarkoitukseen; kehottaa komissiota tehostamaan jäsenvaltioiden edistymisen seurantaan ja toteuttamaan lisätoimia tämän mukaisesti;

35. pitää valitettavana, että vähemmistöryhmiin kuuluvien lasten erottelu koulussa on edelleen merkittävä ongelma Euroopassa; korostaa, että tällaiset käytännöt johtuvat usein siitä, että lapsille diagnosoidaan virheellisesti kehitysvammoja heidän sosiaalisen tai henkilökohtaisen tilanteensa perusteella; kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan osallistavia politiikkatoimiaan, jotta voidaan ehkäistä tällaisia tarkoituksellisia ja tahattomia syrjiviä käytäntöjä, ja ottamaan käyttöön valvontamekanismeja diagnostisten päätösten tarkistamiseksi ja tarvittaessa niiden kumoamiseksi;
36. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että sosiaali-oikeudelliset suojeluelimet osallistuvat asianmukaisesti lapsia ja sosiaalista holhousa koskeviin asioihin marginalisoituneissa romaniyhteisöissä, jotta varmistetaan, että lapset saavat heidän hyvinvointiaan ja kehitystään varten tarvitsemaansa suojelua ja huolenpitoa, kunnioittaen samalla heidän etujaan, ja ottamaan käyttöön marginalisoituneiden romaniyhteisöjen erilaisiin tarpeisiin räätälöityjä menettelyjä hoitaakseen tehtävänsä samalla tavalla kuin valtaväestöön kuuluvien lasten kohdalla;
37. korostaa, että romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskevassa EU:n uudessa strategiakehyksessä asetetaan kunnianhimoisia tavoitteita seitsemällä keskeisellä alalla: syrjimättömyys, osallisuus, osallistuminen, koulutus, työllisyys, terveys ja asuminen, ja se toimii vahvempana seurantakehyksenä, johon sisältyy määrällisiä ja mitattavissa olevia tavoitteita edistymisen seuraamiseksi; kehottaa painokkaasti komissiota varmistamaan, että strategian ja edistyksen seuraamiseksi toteutetaan asianmukaisia toimia; kehottaa lisäksi komissiota ja jäsenvaltioita panemaan täytäntöön rotuun perustuvan tai etnisen profiloinnin kiellon lainvalvonnassa, terrorismin torjunnassa ja maahantulon valvonnassa sekä poliisiväkivallan kiellon ja varmistamaan vastuuvollisuuden;
38. on huolestunut, että terrorismin vastaiset ja sen torjuntaa koskevat politiikat ovat saattaneet aiheuttaa syrjintää ja vihamielistä suhtautumista tiettyjä ryhmiä, kuten värillisiä yhteisöjä, muslimiyhteisöjä sekä rasisminvastaisia liikkeitä, aktivisteja ja järjestöjä kohtaan; pitää valitettavana, että joissakin tapauksissa näihin politiikkoihin sisältyy poliittisen, uskonnollisen ja muun keskustelun legitimitetin heikentäminen ja kriminalisointi tai yritykset kriminalisoida se, mikä voi johtaa syrjiviin lainvalvontakäytäntöihin, kuten rotuun ja uskontoon perustuvaan profilointiin, ja laajempiin sosiaalisiin vaikutuksiin, kuten itesesensuuriin ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventumiseen;
39. suhtautuu myönteisesti komission päätökseen järjestää julkinen kuuleminen rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun

¹⁵ Neuvoston suositus romanien tasa-arvosta, osallisuudesta ja osallistumisesta, 12. maaliskuuta 2021, EUVL C 93, 19.3.2021 s. 1.

¹⁶ Komission tiedonanto ”Tasa-arvon unioni: romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskeva EU:n strategiakehys 2020–2030”, 7. lokakuuta 2020 (COM(2020)0620).

direktiivin 2012/29/EU¹⁷ ajan tasalle saattamisesta osana uhrien oikeuksia koskevaa EU:n strategiaa (2020–2025), jotta voidaan tehokkaasti parantaa uhreille, myös terrorismin uhreille, tarjottavaa apua ja suojelua ja tunnustaa, että on tärkeää säilyttää heidän ihmisarvonsa; kehottaa asiasta vastaavia toimielimiä takaamaan, ettei uhreille aiheudu lisäkärsimyksiä iskun tekijää lähellä olevista yhteiskuntaryhmistä tulevan nöyryyttämisen ja uhrien maineeseen kohdistuvien hyökkäysten vuoksi;

40. kehottaa jälleen kaikkia EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita vastaamaan tosiasiallisesti haasteisiin, jotka koskevat muun muassa lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa, ilman huoltajaa olevien maahanmuuttajalasten suojelua ja laitoshoidossa olevien vammaisten lasten tilannetta, perheväkivaltaa tai työpaikalla tapahtuvaa hyväksikäyttöä kokeneiden lasten suojelua ja kadonneita lapsia;
41. panee tyytyväisenä merkille, että komissio toimi parlamentin suositusten mukaisesti ja hyväksyi vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan kunnianhimoisen strategian vuosiksi 2021–2030¹⁸; toteaa jälleen, että on olennaisen tärkeää, että ehdotetut toimenpiteet toteutetaan ja kansallisia toimenpiteitä kehitetään edelleen, jotta voidaan varmistaa, etteivät vammaiset henkilöt joudu heikompaan asemaan tai syrjinnän kohteeksi työelämässä, koulutuksessa ja sosiaalisen osallisuuden alalla ja että heidän YK:n yleissopimuksessa vammaisten henkilöiden oikeuksista tarkoitettut oikeutensa taataan täysimääräisesti;
42. on erittäin huolestunut köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen lisääntymisestä erityisesti covid-19-pandemian seurauksena sekä vihapuheen ja viharikosten lisääntymisestä; on myös huolestunut pandemian aiheuttamasta erityisestä ja ennennäkemättömästä rasituksesta haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille, kuten naisille, rodullistettuihin ryhmiin kuuluville henkilöille, maahanmuuttajille ja vammaisille henkilöille; on erittäin huolestunut siitä, että haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, kuten maahanmuuttajiin, maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin ja romaneihin, kohdistui jo ennestään rotuun ja etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää, vihapuhetta ja viharikoksia ja covid-19-kriisiä käytettiin yhä useammin tekosyynä käydä näiden ryhmien kimppuun;
43. painottaa, että covid-19-pandemia paljasti huomattavia puutteita jäsenvaltioiden sosiaalisen suojelun, terveydenhuolto-, koulutus- ja työllisyysjärjestelmien valmiuksissa ja valmistautumisessa; on vahvasti sitä mieltä, että jäsenvaltioiden on parannettava merkittävästi terveydenhuolto-, sosiaaliturva- ja sosiaaliavustusjärjestelmiään varmistakseen, että ne antavat täyden tuen kaikille ja erityisesti heikoimmassa asemassa oleville ihmisille, jopa kriisin aikana, ja siten suojelevat asianmukaisesti kaikkien terveyteen liittyviä, taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia;
44. pitää valitettavana, että covid-19-pandemia vaikutti suhteettomasti marginalisoituneisiin romaniyhteisöihin huonojen asuinolojen, veden, sähkön ja sanitaation rajoitetun saatavuuden sekä internetin ja asianmukaisten tietoteknisten laitteiden puutteellisen saatavuuden vuoksi, minkä vuoksi nuoremmat romanit jäivät kouluopetuksessa

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25. lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista, EUVL L 315, 14.11.2012, s. 57.

¹⁸ Komission tiedonanto ”Tasa-arvon unioni: Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia vuosiksi 2021–2030”, 3. maaliskuuta 2021 (COM(2021)0101).

entisestään jälkeen; on erityisen huolestunut siitä, että covid-19-pandemian vaikutus romaniväestöön on voimistanut eriarvoisuutta ja lietsonut ennakkoluuloja, mukaan lukien poliisiväkivaltaa koskevat tapaukset; pitää valitettavana, että romaniväestö otettiin syntipukiksi useaan otteeseen pandemian aikana; toteaa, että he altistuivat leimaamiselle, syrjinnälle ja vihapuheelle, jossa virus yhdistettiin heidän etniseen alkuperäänsä; pitää valitettavana, että joissakin tiedotusvälineissä ja verkkoyhteisöissä romaneista puhuttiin usein virusta levittävänä kansanterveydellisenä vaarana; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan romaniyhteisöjen köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi kiinnittäen erityistä huomiota romaninaisten ja -lasten oikeuksiin;

45. korostaa, että asuminen on ensisijainen välttämättömyys ja että asunnon saaminen ja erityisesti asumistuki on perusoikeus, sillä asunnottomat kansalaiset eivät voi osallistua täysimääräisesti yhteiskuntaan tai nauttia kaikista perusoikeuksistaan; kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään viipymättä, että tarkistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan oikeutta asumiseen koskeva 31 artikla velvoittaa niitä; on huolissaan erityisesti siitä, että nuoret jäävät ilman asuntoja niiden hintojen valtavan nousun vuoksi, erityisesti tietyillä kaupunkialueilla;
46. tunnustaa, että köyhyys on yksi syrjinnän muoto, joka johtaa perusoikeuksien loukkaamiseen, erityisesti niiden ryhmien, joiden oikeudet ovat jo muutenkin eniten uhattuna, kuten naisten, maahanmuuttajien, mustien ja tummaihoisten, etnisten vähemmistöjen, hlbtq-yhteisön ja lasten, osalta; korostaa lasten erityistä haavoittuvuutta ja köyhyyden vaikutusta heihin sekä heidän fyysiseen ja psyykkiseen kehitykseensä; kehottaa komissiota, neuvostoa ja jäsenvaltioita kehittämään köyhyyden vähentämiseen tähtäviä politiikkatoimia kiinnittäen erityistä huomiota lapsiin; kehottaa jäsenvaltioita takaamaan kaikille yhtäläiset mahdollisuudet terveydenhuoltoon, laadukkaaseen koulutukseen ja asuntoihin ja lopettamaan julkisten palvelujen vähentämisen, joka on johtanut köyhyyden ja ennen kaikkea eriarvoisuuden lisääntymiseen; muistuttaa, että taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet ovat perusoikeuksia; kehottaa jälleen neuvostoa ja komissiota pitämään mielessä perusoikeudet tehdessään talouspoliittisia ehdotuksia;
47. korostaa, että jäsenvaltioiden olisi toteutettava toimia, joilla taataan oikeus laadukkaaseen työpaikkaan, joka voidaan sovittaa yhteen henkilökohtaisen ja perhe-elämän ja kehityksen kanssa, koska se on paras tapa poistaa köyhyys; toteaa, että tätä oikeutta loukataan selvästi työvoiman hyväksikäytön ja väärinkäytön yhteydessä; kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan työsuojelutarkastuksia ja toteuttamaan toimenpiteitä työvoiman hyväksikäytön lopettamiseksi; kehottaa komissiota tutkimaan, mitä toimia EU:n liittyminen Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan edellyttää, ja ehdottamaan aikataulua tämän tavoitteen saavuttamiseksi;
48. on huolestunut siitä, että hoivapalvelualan epävarmojen työolojen osalta ei ole saavutettu edistystä ja että tällä on merkittäviä vaikutuksia ikääntyneille henkilöille, jotka tarvitsevat näitä palveluja voidakseen elää ihmisarvoista elämää ja pysyä integroituneena yhteiskuntaan; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita lisäämään toimiaan kaikkien ikääntyviin henkilöihin kohdistuvan syrjinnän muotojen torjumiseksi ja huolehtimaan heidän tarpeistaan ja takaamaan heidän oikeutensa; korostaa, että on tärkeää tukea aktiiviseen ikääntymiseen liittyviä aloitteita;

49. korostaa, että verkkopalvelujen saatavuus kaikkialla EU:ssa on yksi täyden yhteiskunnallisen osallisuuden perusedellytyksistä Euroopassa; panee merkille, että jotkin EU:n alueet, useimmiten maaseudulla, eivät edelleenkään kuulu laadukkaiden verkkopalvelujen piiriin, mikä voi lisätä entisestään eriarvoisuutta eurooppalaisten keskuudessa; kannustaa komissiota ja jäsenvaltioita nopeuttamaan EU:n digitaalista muutosta, jossa olisi keskityttävä tasa-arvoisesti kaikkien sukupolvien hyvinvointiin ja käsiteltävä verkkoturvallisuutta;
50. palauttaa mieliin, että on tärkeää kerätä järjestelmällisesti pakollista ja eriteltyä tasa-arvoa koskevaa tietoa ja kehittää indikaattoreita rasismien ja syrjinnän vastaisten EU:n strategioiden edistymisen mittaamiseksi ja siitä raportoimiseksi; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan tässä asiassa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita keräämään yhdenvertaisuustietoja, jotka on eritelty rodun ja etnisen alkuperän sekä muiden suojeltujen ominaisuuksien mukaan, jotta voidaan dokumentoida rasismia ja kehittää julkista politiikkaa, joka vastaa asianomaisten ihmisten tarpeita todellisella ja tehokkaalla tavalla kunnioittaen samalla täysimääräisesti yksityisyyttä koskevaa perusoikeutta, henkilötietojen suojaa sekä asiaa koskevaa EU:n ja kansallista lainsäädäntöä;

Rakenteellinen rasismi

51. toteaa ja tuomitsee EU:ssa esiintyvän rakenteellisen rasismien, joka johtuu stereotyyppioista, joita pidetään yllä puheilla, joilla syrjitään etnisiä vähemmistöjä kaikilla elämäntilanteilla; on erittäin huolestunut yksittäisistä, rakenteellisista ja institutionaalisista rasismien ja muukalaisvihan muodoista EU:ssa sekä arabeihin, tummaihoisiin eurooppalaisiin, aasialaistautaisiin, juutalaisiin, muslimeihin ja romaneihin kohdistuvan syrjinnän lisääntymisestä; kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita lakkauttamaan syrjivät institutionaaliset käytännöt, toimintapolitiikat ja lait;
52. korostaa, että Black Lives Matter -liike mobilisoi yhteiskunnat kaikkialla maailmassa torjumaan lainvalvontaviranomaisten harjoittamaa rasismia ja syrjintää; muistuttaa 19. kesäkuuta 2020 antamastaan päätöslauselmasta, joka koski George Floydin kuoleman jälkeisiä rasisminvastaisia mielenosoituksia¹⁹ ja jossa vahvistetaan, että mustien elämällä on väliä; toistaa tukevansa rasismien ja syrjinnän vastaisia laajoja mielenosoituksia, joita järjestettiin Euroopan pääkaupungeissa ja kaupungeissa kaikkialla maailmassa George Floydin kuoleman jälkeen vuonna 2020; tukee mielenosoittajien kehoitusta vastustaa sortoa ja rakenteellista rasismia Euroopassa; suhtautuu myönteisesti rasismien vastaisen EU:n koordinaattorin nimittämiseen toukokuussa 2021, rasismien vastaisen EU:n huippukokouksen järjestämiseen, rasismien vastaisen pysyvän foorumin perustamiseen kansalaisyhteiskunnan kuulemista varten sekä 4. maaliskuuta 2022 annettuihin rasismien ja antisemitismien torjuntaa koskeviin neuvoston päätelmiin; suhtautuu lisäksi myönteisesti siihen, että komissio on ensimmäistä kertaa tunnustanut rakenteellisen rasismien olemassaolon EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelmassaan 2020–2025 ja asettanut konkreettisia toimenpiteitä rasismien ja etnisen syrjinnän torjumiseksi EU:ssa;
53. kehottaa painokkaasti EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita puuttamaan rakenteellisen rasismien perussyihin; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita toteuttamaan toimenpiteitä,

¹⁹ EUVL C 362, 8.9.2021, s. 63.

joilla puututaan jatkuvaan rakenteelliseen eriarvoisuuteen keskeisillä aloilla, joita ovat esimerkiksi rikosoikeusjärjestelmä, koulutus, asuminen, työllisyys, terveydenhuolto sekä tavarat ja palvelut; korostaa koulutuksen ja tiedotusvälineiden tärkeää roolia rasististen väittämien torjunnassa sekä ennakkoluulojen ja stereotyyppien purkamisessa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita edistämään rasismien torjuntaa koskevaa koulutusta;

54. kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään kansalliset rasisminvastaiset toimintasuunnitelmat vuoden 2022 loppuun mennessä ja asettamaan etusijalle toimet, joilla puututaan oikeussuojan puutteeseen ja esimerkiksi asumisessa, terveydenhuollossa, työllisyydessä ja koulutuksessa yhä ilmenevään sosioekonomiseen eriarvoisuuteen, jotka on tunnustettava perusoikeuksien täysimittaisen hyödyntämisen merkittäviksi esteiksi sekä osallisuuden ja tasa-arvon toteutumisen keskeisiksi esteiksi; pyytää komissiota seuraamaan näitä kansallisia toimintasuunnitelmia ja EU:n toimintasuunnitelmaa ja varmistamaan niiden asianmukaiset jatkotoimet; kehottaa lisäksi komissiota seuraamaan rasismia ja syrjintää jäsenvaltioissa ja puuttumaan niihin muun muassa käynnistämällä rikkomusmenettelyjä lainsäädännön tehokkaan soveltamisen edistämiseksi;
55. tuo esiin joidenkin mielipidejohtajien, poliitikkojen ja tiedotusvälineiden yhä useammin esittämiä rasistisia ja muukalaisviihamielisiä mielipiteitä, jotka ovat osaltaan luoneet vihamielisen ilmapiirin rasismien vastustajille ja rasismia vastaan toimiville järjestöille; kehottaa jäsenvaltioita saattamaan neuvoston puitepäätöksen 2008/913/YOS rasismien ja muukalaisviihamielisten tiettujen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin kaikilta osin osaksi kansallista lainsäädäntöään ja soveltamaan sitä; kannustaa jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että rasistisia ja muukalaisviihamielisiä vaikuttimia pidetään raskauttavina asianhaaroina tai vaihtoehtoisesti että tuomioistuimet voivat ottaa tällaiset vaikuttimet huomioon määrätessään rangaistuksia;
56. on erittäin huolestunut äärioikeistolaisten liikkeiden, erityisesti uusfasististen ryhmien ja uusnatsiryhmien, olemassaolosta ja jatkuvasta leviämisestä EU:ssa; kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan kiireellisesti toimia näiden ryhmien toiminnan tosiasialliseksi kieltämiseksi; kehottaa sillä välin lisäämään tällaisten ryhmien perusajatuksia, jäsenpohjaa ja erityisesti niiden taustalla olevaa rahoitusta koskevaa tutkimusta, jotta voidaan tunnistaa mahdollinen ulkomainen sekaantumistoiminta; painottaa, että historian opetus suunnitelmissa on annettava enemmän tilaa objektiiviselle ja tosiasioihin perustuvalle oppimiselle erilaisista rodullisista tai etnisistä ideologioista, kuten orjuudesta, kolonialismista tai fasismista, ja niiden muodoista ja alkuperästä, mukaan lukien tieteen väärinkäyttö niiden oikeuttamiseksi, sekä niiden seurauksista ja mahdollisista jälleistä nykyaikoina, jotta voidaan torjua näiden ideologioiden toistuvaa esiintymistä;
57. palauttaa mieliin, että on kiinnitettävä tiivistä huomiota digitalisaatioon ja mahdollisiin sosiaalisiin vääristymiin, joita uuteen teknologiaan voidaan sisällyttää; korostaa tarvetta puuttua tekoälyn mahdollisiin riskeihin, ei niinkään teknologisen vaan yhteiskunnallisena ongelmana, erityisesti rodullistettuihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden osalta; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan käyttöön toimenpiteitä, joilla estetään se, että uusi teknologia, tekoäly mukaan luettuna, pahentaa syrjintää, olemassa olevaa eriarvoisuutta ja köyhyyttä; kehottaa komissiota ja

jäsenvaltioita varmistamaan, että tekoälyjärjestelmiä ohjaavat avoimuuden, selitettävyyden, oikeudenmukaisuuden ja vastuuvollisuuden periaatteet ja että toteutetaan riippumattomia tarkastuksia sen estämiseksi, että nämä järjestelmät pahentavat rasismia; kehottaa lisäksi komissiota ja jäsenvaltioita puuttumaan sukupuolten väliseen kuiluun ja puutteelliseen moninaisuuteen tieto- ja viestintätekniiikan alalla ja luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan (STEM) aloilla, erityisesti kehitettäessä uutta teknologiaa, tekoäly mukaan luettuna, ja varsinkin päätöksentekoaosemissa;

58. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan rotujen välistä tasa-arvoa koskevan direktiivin ja työ syrjintädirektiivin²⁰ täysimittaisen täytäntöönpanon, jotta voidaan torjua jatkuvaa rasismia alkuperältään, etnisyydeltään tai ihonväriltään erilaisia ihmisiä kohtaan; suhtautuu tuomitsevasti siihen, että rodullisiin, etnisiin, kielellisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kohdistuu edelleen syvään juurtunutta rakenteellista ja institutionaalista rasismia, syrjintää, viharikoksia ja vihapuhetta, puutteellista oikeussuojan saatavuutta ja jatkuvaa sosioekonomista eriarvoisuutta, jotka ovat merkittäviä tekijöitä, jotka estävät vähemmistöjä hyödyntämästä kaikilta osin perusoikeuksiaan, sosiaalista osallisuutta ja yhdenvertaisuutta EU:n kansalaisina kaikilla elämänaloilla, esimerkiksi asumisessa, koulutuksessa, terveydenhuollossa ja työllisyydessä;

Sukupuolistunut väkivalta, naisten oikeudet ja hlbtq+-henkilöiden oikeudet

59. tuomitsee sen, että sukupuolistunut väkivalta on yksi yleisimmistä väkivallan muodoista EU:ssa ja että EU:n tutkimukset osoittavat, että joka kolmas nainen unionissa – yhteensä 62 miljoonaa naista – on 15 vuoden iästä lähtien kokenut jossain vaiheessa fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa ja että yli puolet (55 prosenttia) naisista on kokenut seksuaalista häirintää; huomauttaa, että sukupuolistunut väkivalta on syrjinnän muoto ja perusoikeuksien loukkaus ja samalla seurausta sukupuolistereotypioista, heteropatriarkalisista rakenteista, voimasuhteiden epätasapainosta ja rakenteellisesta ja institutionaalista eriarvoisuudesta; korostaa, että on tärkeää soveltaa monialaista ja uhrikeskeistä lähestymistapaa kaikkiin toimintapolitiikkoihin ja toimenpiteisiin sukupuolistuneeseen väkivaltaan puuttumiseksi; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita edistämään tämän suuntaisia toimiaan;
60. korostaa, että on tärkeää torjua sukupuolistunutta väkivaltaa sen kaikissa muodoissa ja edistää sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia; suhtautuu myönteisesti 8. maaliskuuta 2022 esitettyyn komission direktiiviehdotukseen naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjunnasta²¹, jossa ehdotetaan toimenpiteitä tiettyjen väkivallan muotojen kriminalisoimiseksi, mukaan lukien suostumuksen puutteeseen perustuvan raiskauksen ja tiettyjen kyberväkivallan muotojen kriminalisointi, sekä toimenpiteitä uhrien suojelemiseksi sekä oikeussuojan, uhrien tuen ja ennaltaehkäisyn parantamiseksi ja joka sisältää intersektionaalisuutta koskevia säännöksiä; korostaa sukupuolistuneen väkivallan rajatylittävää ulottuvuutta ja vaatii, että sukupuolistuneeseen väkivaltaan on puututtava Euroopan tasolla; kehottaa komissiota lisäämään sukupuolistuneen väkivallan SEUT:n 83 artiklan 1 kohdassa vahvistettuun erityisen vakavien rikosten luetteloon;

²⁰ Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27. marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista, EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16.

²¹ COM(2022)0105.

61. kehottaa neuvostoa saattamaan päätökseen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen (Istanbulin yleissopimuksen) ratifiointiin; pitää valitettavana, että Bulgaria, Latvia, Liettua, Slovakia, Tšekki ja Unkari eivät ole vielä ratifioineet yleissopimusta, ja toistaa näille maille esittämänsä kehotuksen ratifioida se; huomauttaa, että Istanbulin yleissopimusta olisi pidettävänä vähimmäisvaatimuksena sukupuolistuneen väkivallan kitkemisessä; tuomitsee vahvasti joissakin jäsenvaltioissa, etenkin Puolassa, ilmenneet yritykset peruuttaa Istanbulin yleissopimuksen täytäntöön panemiseksi ja naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi jo toteutettuja toimia ja erota kyseisestä yleissopimuksesta;
62. tuomitsee sellaisten sukupuolten tasa-arvoa ja feminismiä vastustavien liikkeiden toimet, jotka hyökkäävät järjestelmällisesti naisten ja hlbtqi-henkilöiden oikeuksia vastaan; vaatii komissiota varmistamaan, että unionin tukea ja rahoitusta saavat kansalaisyhteiskunnan järjestöt eivät edistä sukupuoleen perustuvaa syrjintää; suhtautuu myönteisesti kaikkien aikojen ensimmäiseen hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskevaan EU:n strategiaan ja suhtautuu edelleen tuomitsevasti lisääntyviin tapauksiin, joissa hlbtqi-henkilöihin kohdistetaan syrjintää, viharikoksia ja väkivaltaa; kehottaa komissiota varmistamaan, että strategian johdosta toteutetaan asianmukaisia seurantatoimia;
63. tuomitsee naisten oikeuksien, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, jatkuvan heikentämisen joissakin jäsenvaltioissa, erityisesti Puolassa, Slovakiassa, Kroatiassa ja Liettuassa; palauttaa mieliin, että lisääntymiseen pakottaminen ja turvallisen ja laillisen aborttihoidon epääminen on myös yksi sukupuolistuneen väkivallan muoto; korostaa, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on useaan otteeseen antanut tuomioita, joiden mukaan rajoittavat aborttilait ja puutteellinen täytäntöönpano rikkovat naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksia ja heidän ruumiillista itsemääräämisoikeuttaan; suhtautuu tuomitsevasti siihen, että monissa maissa naisilla ei ole mahdollisuutta saada aborttia ja että vähintään neljä naista on menehtynyt Puolassa sen seurauksena, että raskaudenkeskeytyksen kieltävä lainsäädäntö on pantu täytäntöön käytännössä kaikissa olosuhteissa; kehottaa jäsenvaltioita ryhtymään tehokkaisiin toimiin tällaisten meneillään olevien ihmisoikeuksien ja naisten oikeuksien loukkausten korjaamiseksi ja ottamaan käyttöön tarvittavat mekanismit, joilla estetään oikeuksien loukkaukset tulevaisuudessa; kehottaa komissiota kohtelemaan aborttia perusoikeutena, poistamaan kaikki esteet sen saatavuudelta ja varmistamaan, että se voidaan tehdä julkisissa terveydenhuoltojärjestelmissä, ja kiinnittämään vuotuisissa oikeusvaltiokertomuksissaan enemmän huomiota seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin;
64. tuomitsee jyrkästi romaninaisten syrjinnän ja erottelun äitiysterveys- ja huollon palveluissa; pitää myönteisenä, että Tšekki hyväksyi lain, joka koskee pakkosteriloinnin ja laittoman steriloinnin uhreille maksettavia korvauksia, ja panee merkille, että Slovakian hallitus otti askeleen eteenpäin ja pyysi tätä anteeksi vuonna 2021, mutta toistaiseksi ei ole ehdotettu korvauksia koskevaa lakia; katsoo, että terveydenhuollon, erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveyden palvelujen, saatavuutta koskevat oikeudet ovat naisten perusoikeuksia, joita olisi vahvistettava ja joita ei missään tapauksessa pitäisi vähentää tai ottaa pois;

65. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita kunnioittamaan kaikkien ihmisten ruumiillista itsemääräämisoikeutta erityisesti kieltämällä intersukupuolisten henkilöiden sukupuolielinten silpomisen, niin kutsutut ”eheytysterapiat” ja transihmisten pakkosteriloinnin edellytyksenä sukupuolen lailliselle tunnustamiselle; toteaa jälleen, että sukupuolen tunnustamista koskevat lait olisi hyväksyttävä kansainvälisten ihmisoikeusnormien mukaisesti siten, että sukupuolen tunnustaminen olisi helposti saatavilla, kohtuuhintaista, hallinnollista, nopeaa ja itsemääräämisoikeuteen perustuvaa;
66. korostaa, että vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi on tunnustettava kaikki kumppanuudet, myös sellaisten EU:n kansalaisten kumppaneiden kohdalla, jotka eivät ole EU:n kansalaisia; on huolestunut siitä, että Euroopan unionin tuomioistuimen antamaa tuomiota asiassa *Coman & Hamilton (C-673/16)*, jonka mukaan termi ”puoliso” kattaa samaa sukupuolta olevat puoliset EU:n vapaan liikkuvuuden lainsäädännön puitteissa, ei ole vielä kukaan pantu täytäntöön; huomauttaa, että komissiolle toimitettiin valitus, joka koski samanlaista tapausta Romaniassa (*A.B. ja K.V. v. Romania – kantelu 17816/21*); korostaa, että komission toimet on johtanut siihen, että asian Coman ja Hamilton kantajat ovat saattaneet asian Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen oikeussuojaa (*Coman ja muut v. Romania – kantelu 2663/21*); kehottaa jälleen komissiota aloittamaan rikkomusmenettelyt asiassa Coman ja Hamilton annetun tuomion täytäntöönpanon laiminlyönnin vuoksi;
67. suhtautuu myönteisesti komission sitoumukseen julkaista vuonna 2022 ehdotus vanhemmuuden vastavuoroisesta tunnustamista jäsenvaltioiden välillä koskevaksi asetukseksi, jolla pyritään luomaan oikeusvarmuutta sateenkaariperheille kaikkialla EU:ssa;
68. tuo esiin sukupuolistuneen väkivallan ja perheväkivallan huolestuttavan lisääntymisen covid-19-pandemian aikana; on tyytyväinen joidenkin kansallisten, alueellisten ja paikallisten hallintoelinten nopeisiin toimiin sellaisten toimenpiteiden käyttöönottamisessa, joilla autetaan lähisuhdeväkivallan uhreja, kuten neuvontapuhelinten käytön laajentaminen ja tietojen jakaminen, salasanajärjestelmät apteekkeissa, väliaikaiset neuvontakeskukset päivittäistavara-kaupoissa tai piilotetut sovellukset lähisuhdeväkivallasta ja hyväksikäytöstä ilmoittamisen helpottamiseksi; huomauttaa kuitenkin selviytyneille suunnattujen turvakotien tai muiden turvallisten majoitusvaihtoehtojen yleisestä puutteesta; kehottaa siksi jäsenvaltioita osoittamaan riittävästi rahoitusta nykyisille turvakodeille, jotta ne voivat lisätä valmiuksiaan, sekä helpottamaan uusien turvakotien ja turvallisten asuntojen perustamista selviytyjille, myös heidän mukanaan oleville alaikäisille; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että selviytyjille tarkoitettuja palveluja pidetään välttämättöminä ja ne pysyvät avoimina ja että niitä täydennetään poliisivoimien asianmukaisella ja erikoistuneella koulutuksella sekä kohdennetuilla oikeustoimilla, joiden tavoitteena on lisätä valmiutta tulevaisuutta varten;
69. pitää valitettavana, että naisten ja tyttöjen oikeuksia pyritään heikentämään entistä voimakkaammin ja että jotkin jäsenvaltiot ovat pyrkineet kumoamaan seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia käyttämällä covid-19-pandemiaa tekosyynä abortti-, ehkäisy- ja gynekologisten palvelujen saatavuuden rajoittamiselle; korostaa, että joissakin jäsenvaltioissa on pandemiasta huolimatta pyritty rajoittamaan naisten pääsyä

aborttihoitoon koskevaa nykyistä oikeudellista suojaa, mukaan lukien sellaisten takaperointien käyttöön, jotka on täytettävä ennen kuin abortit voidaan suorittaa, kuten pakollinen ja puolueellinen neuvonta tai odotusajat; tuomitsee erityisesti sen, että Slovakian parlamentissa on yritetty rajoittaa aborttien saatavuutta yli kaksikymmentä kertaa tänä aikana; korostaa painokkaasti, että seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia koskevat palvelut on tunnustettava välttämättömiksi ja että niiden on oltava saatavilla myös maailmanlaajuisen terveyskriisin aikana, ottaen huomioon näiden palvelujen aikasidonaisuus;

70. korostaa, että on tärkeää varmistaa, että covid-19-kriisiin torjuntaan sisältyy sukupuolinäkökulma ja sukupuolitietoinen budjetointi sekä sukupuolivaikutusten jälkiarviointit, kuten komission sukupuolten tasa-arvostrategiassa 2020–2025 ehdotetaan; kehottaa EU:n toimielimiä varmistamaan, että sukupuolinäkökulma valtavirtaistetaan kaikissa EU:n toimintapolitiikoissa ja toimissa;

Vapaudet

71. muistuttaa, että on tärkeää pitää yllä tiedotusvälineiden vapautta, moniarvoisuutta ja riippumattomuutta, varmistaa niiden omistajuuden avoimuus ja säännellä markkinoiden keskittymistä sekä varmistaa toimittajien suojeleminen; katsoo, että tarvitaan kipeästi EU:n sitovia sääntöjä, jotka tarjoavat riippumattomille tiedotusvälineille ja toimittajille vankan ja johdonmukaisen suojan haitantekotarkoituksessa nostettuja kanteita vastaan, joiden tarkoituksena on vaientaa tai pelotella tiedotusvälineitä ja toimittajia EU:ssa, tämän väärinkäytön lopettamiseksi; kehottaa komissiota tehostamaan tämän suuntaisia toimiaan muun muassa ehdottamalla sitovia toimenpiteitä ja suojelemalla tutkivaa journalismia ja edistämällä sen rahoitusta;
72. suhtautuu tuomitsevasti strategisten häirintätarkoituksessa nostettujen kanteiden (SLAPP) käyttöön ja toteaa, että niitä käytetään vaientamaan ja pelottelemaan ihmisoikeuksien puolustajia, mukaan lukien ihmisoikeusloukkauksia kritisoivat hlbtihenkilöiden oikeuksien puolustajat; korostaa, että SLAPP-kanteet ovat vain yksi vapaisiin ja moniarvoisiin tiedotusvälineisiin kohdistuvista uhista, joita ovat myös kaupalliset paineet ja vaatimukset, poliittinen painostus, journalistinen itsesensuuri erityisen kiistanalaisissa kysymyksissä, toimittajien uraan liittyvä epävarmuus ja huomattava työtaakka, heihin kohdistuva painostus, jotta he välttäisivät kritiikkiä säilyttääkseen pääsyn eliittilähteisiin, ja sellaisten toimittajien urakehityksen estäminen, jotka rikkovat sanattomia ja sisäistettyjä oletuksia, jotka koskevat erityisen kiistanalaisissa kysymyksissä, erityisesti ulkopoliitikassa, noudatettavaa oikeaa linjaa; kehottaa jäsenvaltioita suojelemaan ja kehittämään riippumatonta, moniarvoista ja vapaata mediaa; tuomitsee tältä osin kaikki toimet, joilla pyritään vaientamaan kriittiset tiedotusvälineet ja heikentämään tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta; korostaa, että on torjuttava kiireellisesti kaikkia SLAPP-kanteita; suhtautuu myönteisesti komission äskettäiseen aloitteeseen antaa suositus toimittajien suojeleminen, turvallisuuden ja voimaannuttamisen varmistamisesta Euroopan unionissa; kehottaa komissiota etenemään viipymättä medianvapaussäädöstä koskevassa asiassa;
73. on huolestunut raporteista, joiden mukaan joidenkin jäsenvaltioiden viranomaiset ovat käyttäneet Pegasus-vakoiluohjelmia poliittisiin tai muihin perusteettomiin tarkoituksiin vakoillakseen toimittajia, poliitikkoja, asianajajia, kansalaisyhteiskunnan toimijoita ja

muita henkilöitä EU:n oikeuden ja SEU:n 2 artiklassa ja perusoikeuskirjassa vahvistettujen arvojen vastaisesti; on huolissaan Pegasuksen käytöstä toimittajia, ihmisoikeusaktivisteja, opposition edustajia ja asianajajia vastaan EU:ssa ja sen ulkopuolella; muistuttaa, että Pegasus on vain yksi monista esimerkeistä ohjelmista, joita valtiolliset elimet väärinkäyttävät viattomiin kansalaisiin kohdistuvan laittoman joukkovalvonnan harjoittamiseksi; pitää myönteisenä, että on perustettu Pegasusta käsittelevä Euroopan parlamentin tutkintavaliokunta, joka tutkii väitettyä valvontavälineiden väärinkäyttöä ja SEU:n 2 artiklassa ja perusoikeuskirjassa vahvistettujen oikeuksien ja vapauksien väitettyjen rikkomisten laajuutta ja tarjoaa suojatoimia ja antaa suosituksia;

74. korostaa, että hlbtiq-henkilöihin ja kansalaisyhteiskuntaan kohdistuvia mustamaalauskampanjoita esiintyy yleisemmin niissä jäsenvaltioissa, joissa tiedotusvälineiden vapaus on uhattuna; tuomitsee jyrkästi julkisten tiedotusvälineiden jatkuvat mustamaalauskampanjat nykyhallitukseen kriittisesti suhtautuvia tuomareita, toimittajia ja poliitikkoja vastaan, mukaan lukien SLAPP-kanteet, joita ovat panneet vireille valtion virastot, valtionhallinnon toimihenkilöt, valtio-omisteiset yritykset tai yksityishenkilöt, joilla on tiiviit yhteydet hallituskoalitioihin eri puolilla Eurooppaa; kehottaa komissiota käyttämään kaikkia käytettävissään olevia lainsäädäntö- ja täytäntöönpanovälineitä estääkseen tällaiset sananvapautta vaarantavat pelottelutoimet; kehottaa komissiota yhteistyössä toimittajia edustavien järjestöjen kanssa seuraamaan toimittajiin kohdistuvia hyökkäyksiä sekä kanteita, joilla pyritään vaientamaan riippumattomia tiedotusvälineitä tai pelottelemaan niitä, ja raportoimaan niistä sekä takaamaan asianmukaisten oikeussuojakeinojen saatavuuden;
75. pitää valitettavana, että toimittajien turvallisuutta ei taata yleisesti; korostaa tiedotusvälineiden moniarvoisuuden merkitystä ja tarvetta suojella toimittajia uhkauksilta ja hyökkäyksiltä, jotta voidaan ehkäistä itsesensuuria, taata ilmaisuvapaus sekä tiedonsaantioikeus ja turvata toimittajien ammatin harjoittaminen; kehottaa komissiota parantamaan välineitä, joilla arvioidaan hallitusten toteuttamia toimenpiteitä, jotka voivat heikentää tiedonvälityksen vapautta ja moniarvoisuutta;
76. tuomitsee mielenosoitusten aikana tapahtuneet hyökkäykset, pidätykset ja väkivaltaisuuudet toimittajia vastaan, joita on estetty raportoimasta ja siten tekemästä omaa työtään; ilmaisee syvän huolensa poliisin väkivaltaisuuksista mielenosoitusten aikana erityisesti toimittajia kohtaan ja vaatii vastuuvollisuutta näistä teoista; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan toimittajien turvallisuuden ja suojelun erityisesti mielenosoitusten aikana;
77. korostaa, että ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden mukaan tiettyjä rajoituksia voidaan laillisesti asettaa oikeudelle rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen kansanterveyden tai muiden oikeutettujen etujen suojelemiseksi, mutta näistä rajoituksista on säädettävä lailla ja niiden on oltava tarpeellisia ja oikeasuhteisia tiettyyn tavoitteeseen nähden; ilmaisee syvän huolensa joistakin yleisistä mielenosoituskielloista sekä tietyistä mielenosoituksista koskevista kielloista ja rajoituksista covid-19-pandemian aikana, samalla kun muita samankokoisia julkisia kokoontumisia saatiin yhä järjestää, sekä voimankäytöstä rauhanomaisia mielenosoittajia vastaan; pitää huolestuttavana, että jäsenvaltioilla on erilaiset kynnykset voiman ja aseiden käytölle lainvalvontaviranomaisten ylläpitäessä yleistä järjestystä; kehottaa jäsenvaltioita

suojelemaan perusoikeuksia hyväksyessään rajoittavia toimenpiteitä ja lakeja, jotka koskevat sananvapautta, kokoontumisvapautta ja yhdistymisvapautta, ja edistämään sellaisen ympäristön luomista, jossa kritiikki on osa kaikista yleistä etua koskevista asioista käytävää tervettä keskustelua;

78. on erittäin huolestunut toimittajiin, ihmisoikeuksien puolustajiin ja ulkomaista sekaantumista ja disinformaatiokampanjoita paljastaviin muihin henkilöihin kohdistuvista hyökkäyksistä, häirinnästä, väkivallasta ja uhkailusta; kehottaa jäsenvaltioita sisällyttämään opetussuunnitelmiinsa kohdennettuja ikäryhmälle soveltuvia toimia, joissa keskitytään kriittisen ajattelun, medialukutaidon ja digitaalisten taitojen kehittämiseen, kun otetaan huomioon disinformaation, huijausten ja poliittisen propagandan lisääntyminen ja nopea leviäminen; kehottaa painottamaan enemmän kansalaiskasvatusta, jossa keskitytään perusoikeuksiin, demokratiaan ja osallistumiseen julkisten asioiden hoitamiseen;
79. toteaa, että useiden jäsenvaltioiden sijoitus kansainvälisessä lehdistönvapautta koskevassa luokituksessa on heikentynyt; korostaa julkisten tiedotusvälineiden korvaamattomuutta ja tähdentää, että on erittäin tärkeää varmistaa ja säilyttää niiden riippumattomuus poliittisesta ohjauksesta; tuomitsee jyrkästi tiedotusvälineiden vapautteen kohdistuvat uhat, mukaan luettuina toimittajien ja väärinkäytösten paljastajien häirintä ja heihin kohdistuvat hyökkäykset, heidän oikeusturvansa laiminlyönti sekä tiedotusvälineiden haltuunotto tai poliittisin perustein toteutettavat toimet media-alalla;
80. on erittäin huolestunut tiedotusvälineiden vapauden jatkuvasta heikentymisestä Unkarissa, Puolassa ja Sloveniassa ja vallassa olevien koalitioiden toteuttamista erilaisista uudistuksista, joilla pyritään vähentämään monimuotoisuutta ja vaientamaan kriittisiä ääniä tiedotusvälineiden piirissä; on lisäksi huolissaan siitä, että joidenkin jäsenvaltioiden kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten mainonnan jakamisesta tiedotusvälineille ei ole avoimia ja selkeitä periaatteita; pitää erittäin valitettavana tiedotusvälineiden taloudellisen tilanteen heikkenemistä covid-19-pandemian aikana ja katsoo, että olisi toteutettava erityistoimenpiteitä, joilla lievennetään pandemian vaikutusta tiedotusvälineisiin;
81. on huolissaan siitä, että on perustettu hallituksen valvomia elimiä, jotka hallinnoivat suurta osaa mediaympäristöstä, ja että julkisia tiedotusvälineitä on kaapattu puolue-etujen palvelemiseksi; muistuttaa, että siellä missä tiedotusvälineiden omistajuus on edelleen hyvin keskittynyttä, olipa kyse sitten hallituksesta tai yksityisistä tahoista, se muodostaa merkittävän riskin mediasisällössä esitettyjen tietojen ja näkemysten moninaisuudelle; muistuttaa, että sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus, mukaan lukien taiteellisen ilmaisun vapaus, ja tiedotusvälineiden vapaus ovat demokratian ja oikeusvaltion perusperiaatteita, ja kehottaa jäsenvaltioita takaamaan tiedotusvälineistä vastaavien viranomaistensa riippumattomuuden; muistuttaa, että oikeus hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia joko suullisesti, kirjallisesti tai painetussa muodossa, taiteen muodossa tai muiden tiedotusvälineiden kautta on osa taiteellisen ilmaisun vapautta;
82. kehottaa komissiota varmistamaan audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin asianmukaisen täytäntöönpanon kiinnittäen erityistä huomiota mediapalvelujen

sääntelyviranomaisten riippumattomuuteen, tiedotusvälineiden omistuksen avoimuuteen ja medialukutaitoon; kehottaa komissiota hyödyntämään tehokkaasti rikkomusmenettelyjä tilanteissa, joissa jäsenvaltiot panevat nämä säännökset virheellisesti tai puutteellisesti täytäntöön;

83. toteaa, että jotkin jäsenvaltioiden covid-19-pandemian torjumiseksi toteuttamat toimenpiteet vaikuttivat vakavasti yksityisyyttä ja tietosuojaa koskevaan oikeuteen, että tietosuojaviranomaisia ei kuultu täysimittaisesti, että tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta ei aina ollut selvää käsitystä ja että monissa tapauksissa ei ollut vakaata oikeusperustaa eikä asianmukaista arviointia ollut tehty; kehottaa komissiota, Euroopan tietosuojavaltuutettua ja Euroopan tietosuojaneuvostoa arvioimaan tilannetta viipymättä;
84. ilmaisee syvän huolensa yleisen tietosuoja-asetuksen²² puutteellisesta ja epätasaisesta täytäntöönpanosta ja siitä, että asetuksesta saattaa tulla paperitiikeri, joka ei takaa todellista suojelua EU:n kansalaisille; pitää valitettavana, että komissio sivuutti parlamentin kehotuksen käynnistää rikkomusmenettelyjä Irlantia vastaan siitä syystä, että se ei ole pannut asetusta asianmukaisesti täytäntöön;
85. on huolissaan asiakirjahallintoa ja arkistoja koskevista komission sisäisistä ohjeista, jotka perustuvat asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen (EY) N:o 1049/2001²³ virheelliseen tulkintaan, ja tekstiviestien sulkemisesta asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi koskevien sääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle, mitä Euroopan oikeusasiamies on pitänyt hallinnollisena epäkohtana; pitää valitettavana, että jotkin jäsenvaltiot ovat olleet esteenä kansalaisten tosiasialliselle oikeudelle tutustua asiakirjoihin venyttämällä tarpeettomasti asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen esittämistä koskevia määräaikoja tai jopa poistamalla ne; korostaa, että tämä on johtanut siihen, että EU:n kansalaiset eivät luota viranomaisiin, mutta se on myös heikentänyt tiedotusvälineiden moniarvoisuutta EU:ssa;

Tilanne ja perusoikeusloukkaukset EU:n ulkorajoilla

86. korostaa, että ihmishenkien pelastaminen on kansainvälisen oikeuden ja EU:n oikeuden mukainen oikeudellinen velvoite; tuomitsee jyrkästi joissakin jäsenvaltioissa kansalaisyhteiskunnan järjestöjä ja yksilöitä vastaan käynnistetyt rikosoikeudelliset menettelyt, joiden syynä on humanitaarisen avun toimittaminen maahanmuuttajille; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, ettei syytteitä nosteta humanitaarisista syistä maahanmuuttajia avustavia yksilöitä ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjä vastaan;
87. tuomitsee sen, että jotkin jäsenvaltiot ovat hyväksyneet lakeja, politiikkoja ja käytäntöjä, jotka heikentävät pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien ihmisoikeuksien tehokasta suojelua maalla ja merellä; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita asettamaan maahanmuuttajien, turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679, annettu 27. huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta, EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1.

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 1049/2001, annettu 30. toukokuuta 2001, Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi, EYVL L 145, 31.5.2001, s. 43.

ihmisoikeudet sekä vastuun jakamisen periaatteen keskeiseksi osaksi muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikkaansa;

88. tuomitsee jyrkästi tapaukset, joissa maahanmuuttajat ja pakolaiset ovat joutuneet käännytetyiksi tai väkivallan uhreiksi tai heidän perusoikeuksiaan on loukattu EU:n ulkorajoilla ja jotka myös Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö²⁴ on tuominnut, sekä humanitaaristen työntekijöiden ja aktivistien kriminalisoinnin ja EU:n rahoituksen käytön siten, että sen avulla on suhteettomasti pyritty rakentamaan suljettuja vastaanotokeskuksia ja vahvistamaan ulkorajoja; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita perustamaan täysimittaisen perusoikeuksien valvontajärjestelmän, jotta voidaan tutkia kaikki väitteet käännytyksistä ja perusoikeuksien loukkauksista ja lisätä ulkorajoilla toteutettujen toimenpiteiden avoimuutta, kuten EU:n perusoikeusvirasto on vaatinut²⁵; kehottaa komissiota käynnistämään rikkomusmenettelyjä, jos havaitaan viitteitä laittomista käännytyksistä ja väkivallasta;
89. ilmaisee syvän huolensa Euroopan raja- ja merivartiostosta (Frontex) julkaistuista tiedoista, joissa tunnustetaan, että kyseinen virasto on ollut tietoinen käännytyksistä ja osallistunut niihin; kehottaa Frontexia soveltamaan asetuksensa 46 artiklaa²⁶ ja keskeyttämään kaikki operaatiot jäsenvaltioissa, joissa tällaisia tapauksia tapahtuu, ja varmistamaan operatiivisten toimien täyden avoimuuden ja vastuuvollisuuden; kehottaa komissiota tutkimaan asiaa ja toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet näiden käytäntöjen lopettamiseksi Frontexissa;
90. kehottaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön ja soveltamaan oikeanlaisia menettelyjä, joilla taataan, että henkilöitä kuullaan ennen kuin heidät palautetaan takaisin naapurijäsenvaltioon, ja ilmoittamaan tehdystä päätöksestä heille virallisesti; tuomitsee sen, että EU:n sisä- tai ulkorajan ylittämisen jälkeen kiinniotettuja maahanmuuttajia ja turvapaikanhakijoita ei kuulla järjestelmällisesti ennen kuin heidät palautetaan takaisin naapurijäsenvaltioon eikä heille myöskään ilmoiteta järjestelmällisesti siitä; palauttaa mieliin jäsenvaltioiden velvollisuuden taata tehokkaasti kaikille ihmisille oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeus yhdenvertaisuuteen lain edessä;
91. ilmaisee syvän huolensa ilman huoltajaa olevista alaikäisistä, jotka ylittävät EU:n ulkorajat erityisesti itä- ja etelärajoilla, ja kehottaa jäsenvaltioita kiinnittämään erityistä huomiota ilman huoltajaa olevien alaikäisten tilanteeseen näillä rajanylityspaikoilla;
92. on huolissaan teknologian lisääntyneestä käytöstä rajoilla, sillä se voi olla erittäin tungettelevaa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita perustamaan rajoille riippumattomia valvontamekanismeja, joiden olisi katettava myös rajavalvontatoimien seuranta, ja varmistamaan, että perusoikeuksia noudatetaan;

²⁴ Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö, ”IOM calls for end to pushbacks and violence against migrants at EU external borders”, 9. helmikuuta 2021.

²⁵ Euroopan unionin perusoikeusvirasto, *Perusoikeusraportti 2021*, huhtikuu 2021.

²⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2019/1896, annettu 13. marraskuuta 2019, eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta, EUVL L 295, 14.11.2019, s. 1.

Viharikokset ja vihapuhe

93. on huolissaan siitä, että vihapuheen ja mustamaalauskampanjojen määrä lisääntyy jäsenvaltioissa ja niihin syyllistyvät usein korkea-arvoiset virkamiehet tai johtavat poliitikot ja ne kohdistuvat erityisesti tiedotusvälineisiin, kansalaisjärjestöihin ja tiettyihin yhteiskunnallisiin ryhmiin tai vähemmistöihin, kuten hlbtq-henkilöihin; korostaa niiden kiistatonta vaikutusta kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksiin, sillä ne tekevät ympäristöstä turvattoman kansalaisyhteiskunnalle ja ihmisoikeuksien puolustajille; on huolestunut lukuisista esimerkeistä hyökkäyksistä, jotka kohdistuivat hlbtq-asioita ajaviin toimistoihin ja niiden henkilöstöön useissa jäsenvaltioissa pelkästään vuonna 2021;
94. tuomitsee kaikenlaiset viharikokset, vihapuheen ja perusteettomat tai vilpillisessä mielessä tehdyt tai perusteettomat syytökset sekä verkossa että sen ulkopuolella, jotka perustuvat kaikenlaiseen syrjintään, kuten sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaan syrjintään; ilmaisee huolensa viharikoksista ja syrjinnän tai väkivallan lietsomiseen liittyvistä rikoksista, joita on tehty maailmanlaajuisen covid-19-pandemian aikana ja jotka ovat aiheuttaneet erityisen haavoittuvassa asemassa olevien tahojen leimaantumista; palauttaa mieliin, että rasismi ja muukalaisviha ovat rikoksia eivätkä mielipiteitä;
95. suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen neuvoston päätökseksi EU:n rikosten luettelon laajentamisesta koskemaan myös viharikoksia ja vihapuhetta ja kehottaa neuvostoa työskentelemään ahkerasti, jotta ehdotus hyväksytään yksimielisesti; muistuttaa, että komission ja jäsenvaltioiden on tehtävä yhteistyötä internetyritysten kanssa asianmukaisten suojatoimien tarjoamiseksi ja pannakseen täysimääräisesti täytäntöön laittoman vihapuheen torjumista verkossa koskevat käytännösäännöt;

Ympäristönsuojelu

96. korostaa perusoikeuskirjan 37 artiklaa, jossa vahvistetaan, että ympäristönsuojelun korkean tason saavuttamista ja ympäristön laadun parantamista koskevat toimenpiteet on sisällytettävä unionin politiikkoihin;
97. kehottaa komissiota hyväksymään asiaankuuluvat lainsäädäntöaloitteet viipymättä ja hyväksymään suunnitellun lisälainsäädännön alkuperäisen aikataulun mukaisesti; korostaa, että asiaankuuluvat ympäristönäkökohdat on otettava kiireellisesti huomioon kaikkia toimintapolitiikkoja ja aloitteita koskevissa päätöksentekoprosesseissa; katsoo, että kestävyuden on oltava kaiken makrotalouspolitiikan ohjaava periaate, jotta varmistetaan oikeudenmukainen siirtyminen ympäristön kannalta kestävään talouteen samalla kun suojellaan ja luodaan kestävää työllisyyttä, jotta voidaan vastata yhteen merkittävimmistä ihmiskunnan koskaan kohtaamista uhkista;
98. kehottaa panemaan koko EU:ssa täytäntöön Århusin yleissopimuksen, jossa yhdistyvät ympäristö- ja ihmisoikeudet; korostaa, että ympäristövahingoilla ja sillä, että jotkin viranomaiset laiminlyövät tiedottamisen vakavista ympäristöriskeistä, joille kansalaiset altistuvat, voi olla vakavia haitallisia seurauksia kansalaisille; kehottaa suojelemaan

toimittajia, aktivisteja, kansalaisjärjestöjä, oikeuksien puolustajia, väärinkäytösten paljastajia ja näillä aloilla toimivia julkisia valvontaelimiä;

o

o o

99. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

VÄHEMMISTÖÖN JÄÄNYT MIELIPIIDE

Laatija: Nicolaus Fest (ID)

Mietinnön lopullisessa versiossa esitetään EU:n perusoikeustilanteesta kuva, joka ei vastaa todellisuutta.

Tämän mietinnön mukaan EU:n tilanne on patologisessa kriisissä. Se kuvataan paikaksi, joka on homo-, bi- ja transseksuaalisten henkilöiden kannalta vaarallinen, romaneja kohtaan rasistinen ja tyly maahanmuuttajille.

Totuus on erilainen: huolimatta joistakin yksittäisistä tapahtumista, joita voidaan pitää elimellisinä EU:n kaltaisessa monimutkaisessa ja monimuotoisessa järjestelmässä, perusoikeuksien kokonaistilanne on melko terve.

Jäsenvaltioilla on riittävät valvontajärjestelmät perusoikeuksien kunnioittamisen takaamiseksi, ja kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään perusoikeuksien suojelua koskevista takeista.

Ideologinen mantra, että EU on hätätilassa, ja se että jatkuvasti syntyy uusia määritelmiä lainsäätäjän erityistä suojelua tarvitsevista luokista, johtaa tarpeettomaan lainsäädännölliseen rasitteeseen ja EU:n suhteettomaan puuttumiseen kansalliseen toimivaltaan, mitä vastustamme.

Festin alkuperäisessä versiossa esitettyjä asian kannalta merkityksellisiä saksalaisia esimerkkejä perusoikeuksien loukkaamisesta ei katsottu huomioon ottamisen arvoisiksi, ja ne on poistettu, mikä osoittaa, että enemmistön näkemys perusoikeuksien tilanteesta on puhtaasti ideologinen eikä perustu tosiseikkoihin.

21.4.2022

VETOOMUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuosina 2020 ja 2021
(2021/2186(INI))

Valmistelija: Mario Furore

EHDOTUKSET

Vetoamusvaliokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. ilmaisee huolensa syrjintätapauksia koskevien vetoomusten määrästä ja erityisesti useista vetoomuksista, joissa käsitellään vammaisten henkilöiden syrjintää ja heidän työntekijän oikeuksiaan ja sosiaalisia oikeuksiaan sekä oikeuttaan esteettömään työpaikkaan ja itsenäiseen elämään koskevia loukkauksia; painottaa tässä yhteydessä, että syrjintä on yhä yksi vakavimmista perusoikeuksiin kohdistuvista uhista eikä se ole hyväksyttävää millään elämänalueella; muistuttaa, että moninaisuus, moniarvoisuus, suvaitsevaisuus ja syrjimättömyys ovat EU:n kulmakiviä; painottaa, että syrjintä heikentää ihmisarvoa, mahdollisuuksia elämässä, vaurautta, hyvinvointia ja usein turvallisuutta; pitää valitettavana, että ehdotuksen neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (COM(2008)0426) (horizontaalinen syrjinnän vastainen direktiivi) käsittely neuvostossa on pysähtynyt, ja pyytää komissiota vauhdittamaan asian edistymistä ehdottamalla uutta syrjinnän vastaista lainsäädäntöä höllentämättä vaatimuksia, jos neuvosto ei hyväksy tekstiä siinä muodossa kuin se laadittiin vuonna 2008; kehottaa jäsenvaltioita käsittelemään tehokkaasti kaikki väitetyt syrjintätapaukset parantamalla oikeusjärjestelmiään ja ottamalla käyttöön EU:n oikeuden ja kansainvälisten ihmisoikeusnormien mukaisia vankempia toimenpiteitä, jotta voidaan varmistaa mahdollisimman korkeatasoinen suojele; tähdentää, että EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla tarvitaan kohdennettuja toimia vammaisten henkilöiden oikeuksiin kohdistuvien loukkausten käsittelemiseksi;
2. panee tyytyväisenä merkille, että komissio on parlamentin suositusten mukaisesti hyväksynyt kunnianhimoisen vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian vuosiksi 2021–2030; toteaa jälleen, että on olennaisen tärkeää, että ehdotetut toimenpiteet toteutetaan ja kansallisia toimenpiteitä kehitetään edelleen, jotta voidaan varmistaa, etteivät vammaiset henkilöt joudu heikompaan asemaan tai syrjinnän kohteeksi työelämässä, koulutuksessa ja sosiaalisen osallisuuden alalla; katsoo, että on

olennaisen tärkeää tehostaa toimia, joilla pyritään poistamaan vammaisten henkilöiden täyden ja tasa-arvoisen yhteiskuntaan osallistumisen esteitä heidän kaikkien perusoikeuksiensa vaalimiseksi; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että kaikki kansallisella ja EU:n tasolla toteutettavat toimet vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian 2021–2030 täytäntöönpanemiseksi noudattavat kaikilta osin vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa YK:n yleissopimusta;

3. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta annetun neuvoston direktiivin 2000/43/EY (rotusyrjintädirektiivi) tehokkaan käytännön täytäntöönpanon sekä rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/913/YOS (rasismia ja muukalaisvihan torjuntaa koskeva puitepäätös) tehokkaan täytäntöönpanon, jotta voidaan torjua jatkuvaa afrofobiaa, romanivastaisuutta, antisemitismia ja islamofobiaa; huomauttaa, että jäsenvaltioiden olisi esitettävä kansallinen osallisuusstrategia tai tarkasteltava sitä uudelleen, jotta varmistetaan, että kaikki ihmiset rodusta, etnisestä alkuperästä, uskonnosta, sukupuolesta tai muusta ominaisuudesta riippumatta saavat mahdollisuuden osallistua aktiivisesti sosiaaliseen ja poliittiseen sekä talous- ja kulttuurielämään; arvostelee voimakkaasti sitä, että jotkin jäsenvaltiot eivät ole saattaneet rasismien ja muukalaisvihan torjuntaa koskevaa puitepäätöstä täysimääräisesti ja asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään; pitää valitettavana, että rotusyrjintädirektiivin säännöksiä ei ole edelleenkään pantu asianmukaisesti täytäntöön kaikissa jäsenvaltioissa;
4. pitää valitettavana, että Euroopassa naisten perusoikeuksia ei ole vieläkään pantu täytäntöön riittävällä tavalla; on erittäin huolissaan naisten oikeuksia uhkaavien taantumuksellisten suuntausten lisääntymisestä; toistaa jälleen määrätietoisensa kantansa, että sukupuolten tasa-arvo on varmistettava ja naisten oikeuksia, myös seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia, on suojeltava; ilmaisee huolensa sukupuolisyryntää käsittelevien vetoomusten määrästä ja erityisesti vetoomuksista, joissa käsitellään naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa ja naisten oikeuksiin, esimerkiksi aborttioikeuksiin, vaikuttavia toimenpiteitä; kehottaa komissiota toteuttamaan kiireellisiä lisätoimia naisten oikeuksien puolustamiseksi ja erityisesti panemaan täytäntöön naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen (Istanbulin yleissopimus) unionin tasolla asiaankuuluvalla lainsäädännöllä; kehottaa jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole ratifioineet yleissopimusta, tekemään niin viipymättä; pitää valitettavana, että pandemian aikana naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta ja muut sukupuolistuneen väkivallan muodot lisääntyivät hälyttävästi; on erittäin huolissaan joissain jäsenvaltioissa hyväksytyistä säädöksistä, jotka heikentävät naisten oikeuksia ja sukupuolten tasa-arvoa; panee tyytyväisenä merkille komission ehdotuksen direktiiviksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta ja kehottaa parantamaan ehdotusta niin, että se kattaa asianmukaisesti kaikki sukupuolistuneen väkivallan muodot; kehottaa jälleen komissiota lisäämään sukupuolistuneen väkivallan EU-rikosten luetteloon;
5. korostaa lapsen edun merkitystä, mukaan lukien rajat ylittävissä perheoikeudellisissa riita-asioissa; korostaa huoltajuusasioita koskeviin menettelyihin osallistuvien kansallisten ja paikallisten viranomaisten välisen tiiviin yhteistyön ja tehokkaan

viestinnän merkitystä; kehottaa jäsenvaltioita ottamaan lapsiin liittyvissä asioissa käyttöön syrjimättömät seuranta- ja arviointijärjestelmät, jotta varmistetaan lapsen perusoikeuksien ja erityisesti lapsen edun periaatteen täysimääräinen kunnioittaminen; kehottaa jäsenvaltioita kunnioittamaan lapsen oikeutta nähdä vanhempiaan jäsenvaltioiden poikkeuksellisissa olosuhteissa, kuten pandemian aikana, toteuttamista rajoittavista toimenpiteistä huolimatta, kunhan tämä ei vaaranna lapsen turvallisuutta ja terveyttä;

6. huomauttaa, että unionin ja sen jäsenvaltioiden olisi torjuttava tehokkaasti vähemmistötaustaisten lasten, erityisesti maahanmuuttaja-, pakolais- ja romanilasten, koulunkäyntiin ja osallistumiseen kohdistuvaa syrjivää tai väkivaltaista kohtelua ja syrjiviä tai väkivaltaisia reaktioita sekä lain täytäntöönpanon avulla että edistämällä vastavuoroista ymmärtämystä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta; kehottaa jäsenvaltioita käsittelemään rakenteellisesti monimuotoisuuden kunnioittamista, kulttuurien välistä ymmärrystä ja ihmisoikeuksia, myös lasten oikeuksia, koulujen virallisissa opetussuunnitelmissa;
7. katsoo, että hlbtq-henkilöt kohtaavat joitakin suurimmista perusoikeuksiin ja erityisesti syrjimättömyyden oikeuteen liittyvistä haasteista; on syvästi huolissaan hlbtq-henkilöiden ihmis- ja perusoikeuskokemuksia käsittelevän Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimuksen tuloksista, jotka osoittavat, että viime vuosina on tapahtunut vain vähän tai ei lainkaan edistystä; pitää valitettavana, että jäsenvaltioiden välillä on merkittäviä eroja näissä asioissa; painottaa, että sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuoli-identiteetin itsemäärättyoikeus on ehdoton; pitää valitettavana, että EU:n oikeus suojaa hlbtq-henkilöitä seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvalla syrjinnällä vain työelämässä; korostaa, että vaikka viime vuosina hlbtq-henkilöiden sosiaalisessa hyväksynnässä on otettu edistysaskelia, heidän tilanteensa EU:ssa on yhä huolestuttava ja he kohtaavat yhä syrjintää kaikilla elämänaloilla, esimerkiksi sanallisia ja fyysisiä hyökkäyksiä, jotka jäävät pitkälti näkymättömiin kielteisten seurausten pelossa; on syvästi huolissaan hlbtq-henkilöiden oikeuksien ja heihin kohdistuvien asenteiden taantumisen ja usein julkisuuden henkilöiden harjoittaman vihapuheen nopeasta lisääntymisestä; tuomitsee jyrkästi hlbtq-vastaisen retoriikan ja ”hlbt-vapaiden alueiden” tai ”hlbt-ideologiasta vapaiden alueiden” julistamisen;
8. ilmaisee huolensa siitä, että ILGA-Euroopan (European region of the International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association) laatima vuotuinen vertailuväline 2021 Rainbow Europe Map osoitti, että hlbtq-henkilöiden ihmisoikeuksia koskeva edistys on pysähtynyt miltei täydellisesti erityisesti mitä tulee heidän tunnustamiseensa perhelainsäädännössä Euroopassa; tuomitsee sateenkaariperheiden ja niiden lasten EU:ssa yhä kohtaaman syrjinnän, kuten oikeuksien epääminen heidän seksuaalisen suuntautumisensa tai sukupuoli-identiteettinsä tai heidän vanhempiansa tai kumppaninsa sukupuoliominaisuuksien vuoksi, kun he käyttävät perusoikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen EU:ssa; panee tyytyväisenä merkille Euroopan unionin tuomioistuimen kesäkuussa 2018 asiassa Coman antaman merkittävän tuomion, jossa selvennettiin, että unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oleskeluvapautta koskevissa unionin oikeuden oikeussäädännössä tarkoitettu käsite ”aviopuoliso” käsittää samaa sukupuolta olevat aviopuolisot; kehottaa jäsenvaltioita, jotka eivät tunnusta joko rekisteröityä parisuhdetta tai avioliittoa samaa sukupuolta

olevien välillä, muuttamaan kansallista lainsäädäntöään sellaisen oikeudellisen kehyksen luomiseksi, jolla varmistetaan Euroopan unionin tuomioistuimen antaman tuomion asianmukainen täytäntöönpano; kehottaa komissiota ehdottamaan viipymättä uutta EU:n lainsäädäntöä vanhemmuuden vastavuoroisesta tunnustamisesta;

9. on vahvasti sitä mieltä, että komission on parannettava pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja muuttajien perusoikeuksien vaalimista koskevaa yleistä lähestymistapaansa; painottaa, että he ovat yksi yhteiskunnan haavoittuvimmista ryhmistä ja heidän perustarpeensa on täytettävä; pitää erittäin valitettavana, että keinolla millä hyvänsä tehtävistä pakkokäännetyksistä on tullut vakiintunut toimintatapa useissa jäsenvaltioissa; muistuttaa, että EU:n on kiireellisesti laadittava oikeudenmukainen, tehokas ja inhimillinen turvapaikkapolitiikka, ja kehottaa komissiota tehostamaan toimia tässä asiassa;
10. kehottaa komissiota noudattamaan ihmisarvon kunnioittamisen periaatetta sekä kunnioittamaan pakolaisten, muuttajien ja turvapaikanhakijoiden kaikkia perusoikeuksia varmistamalla, että heille taataan kunnollinen vastaanotto- ja majoitusjärjestelmä; kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota tekemään yhteistyötä turvapaikanhakijoiden perusoikeuksien riittävän suojelun takaamiseksi;
11. ilmaisee syvän huolensa väliaikaisista toimenpiteistä, jotka komissio hyväksyi puuttuakseen EU:n Valko-Venäjän vastaisen ulkorajan hätätilanteeseen ja jotka tukevat epäsuorasti EU:n rajoilla nykyään tehtäviä käännetyksiä, ja toteaa, että tämä epä turvapaikanhakijoilta mahdollisuuden saada suojelua;
12. panee huolestuneena merkille, että sitkeä epätasa-arvo ja se, ettei onnistuneita politiikkatoimia perusinfrastruktuurin ja -palvelujen tarjoamiseksi ole toteutettu, ovat syventäneet kuilua romaniyhteisöjen ja muun väestön välillä muun muassa koulutuksen alalla sekä huonontaneet romanien oloja keskeisillä aloilla, kuten työelämässä, terveydenhuollossa ja asumisessa; pitää valitettavana, että ensimmäisellä EU:n kehyksellä romanien integraatiota edistäville kansallisille strategioille ei saavutettu yleistä edistystä; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan sekä kansallisella että EU:n tasolla romanien täyden tasa-arvon, osallisuuden ja osallistumisen varmistamiseksi;
13. korostaa, että pakolaisten perusoikeuksien suojaamisessa tarvitaan lisää edistysaskelia, erityisesti koska muuttoliikkeet muuttuvat jatkuvasti; pyytää komissiota tässä yhteydessä kehittämään uusia lähestymistapoja perusoikeuksien kunnioittamisen takaamiseksi;
14. kehottaa komissiota eri piirteisiin kuten sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin liittyvien syrjintätapausten määrän kasvun vuoksi varmistamaan kaikkien käytettävissä olevien oikeudellisten välineiden avulla, että Euroopan unionin perusoikeuskirjaa, jäljempänä 'perusoikeuskirja', kunnioitetaan ja noudatetaan; kehottaa komissiota ja Euroopan unionin perusoikeusvirastoa tekemään yhteistyötä tietoisuuden lisäämiseksi ja kaikkien EU:n kansalaisten tasa-arvon takaamiseksi;
15. katsoo, että perusoikeuskirjan 21 artiklaan perustuvaan syrjintäkiellon periaatteeseen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota, ja tähdentää, että tätä määräystä on kunnioitettava asianmukaisesti; kehottaa siksi komissiota kehittämään mekanismin

perusoikeustilanteen säännölliseksi ja perusteelliseksi arvioimiseksi erityisesti syrjimättömyyttä koskevan oikeuden osalta, koska se on yksi useimmiten loukatuista oikeuksista;

16. kehottaa panemaan asiaa koskevan lainsäädännön täysimääräisesti täytäntöön ja määräämään tiukempia seuraamuksia rodun, etnisen tai yhteiskunnallisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, kansalliseen vähemmistöryhmään kuulumisen, vammaisuuden, iän, sukupuolen, sukupuolen ilmaisun, sukupuoli-identiteetin, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoliominaisuuksien, oleskeluoikeuden tai terveydentilan perusteella tapahtuvasta syrjinnästä;
17. painottaa, että covid-19-pandemia osoitti vakavia puutteita jäsenvaltioiden sosiaalisen suojelun, terveydenhuolto-, koulutus- ja työllisyysjärjestelmien valmiuksissa ja valmistautumisessa; on vahvasti sitä mieltä, että jäsenvaltioiden on merkittävästi parannettava niiden terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltojärjestelmiä sen varmistamiseksi, että myös kriisiaikoina kaikki, erityisesti haavoittuvammassa asemassa olevat henkilöt, saavat kattavaa tukea ja kaikkien terveyttä sekä taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia suojellaan riittävästi; panee merkille, että yhä useammissa vetoimuksissa käsitellään terveyteen liittyviä asioita, esimerkiksi covid-19-pandemian leviämistä kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana, mikä on vaikuttanut erityisesti kroonisia sairauksia sairastavien potilaiden mahdollisuuksiin käyttää terveydenhuoltopalveluja; korostaa, että kroonisia sairauksia sairastavilla potilailla esiintyy paljon muita sairauksia yhtäaikaaisesti covid-19-taudin kanssa; muistuttaa, että harvinaisia sairauksia sairastavien potilaiden tilanne useissa jäsenvaltioissa on hälyttävä, esimerkiksi uupumusoireyhtymää sairastavat potilaat eivät saa diagnoosia ja asianmukaista lääketieteellistä hoitoa;
18. painottaa, että useiden jäsenvaltioiden covid-19-pandemian vuoksi käyttöön ottamat toimet ovat rajoittaneet unionin oikeusjärjestyksen takaamia oikeuksia ja vapauksia kuten ihmisten liikkumisvapautta ja siihen sisältyvää matkustamista, työskentelyä ja opiskelua unionin ja jäsenvaltioiden sisällä – mikä vaikutti erityisesti covid-19-pandemian varhaisessa vaiheessa tuhansiin liikkuviin työntekijöihin, kuten kausityöntekijöihin ja rajatyöntekijöihin, eri puolilla unionia – sekä sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta, oikeutta yksityisyyteen ja tietosuojaan, erityisesti suhteessa kansanterveyteen ja sen suojaustoimiin; painottaa, että pandemian rajoittamistoimien on perustuttava ihmisoikeuspohjaiseen lähestymistapaan ja oltava tarpeellisia, oikeuteen perustuvia, väliaikaisia ja suhteellisia, millä varmistetaan peruskirjan sääntöjen ja periaatteiden täysi noudattaminen;
19. toteaa, että pandemian torjumiseen tarkoitettut rajoitukset ovat myös haitanneet kansalaisyhteiskunnan toimintaa; painottaa, että kansalaisjärjestöillä on tärkeä rooli niiden henkilöiden auttamisessa, joiden perusoikeuksia on loukattu, sekä tietoisuuden lisäämisessä ja perusoikeuksien loukkausten ennaltaehkäisyssä; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan kansalaisyhteiskuntaa ja hyväksymään toimenpiteitä, jotka helpottavat sen toimintaa;
20. painottaa, että hätätilaa ei saa käyttää tekosyynä lainsäädäntöprosessin demokraattisten periaatteiden ohittamiseksi; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että kaikki hätätilojen aikana hyväksytyt poikkeustoimenpiteet ovat avoimia ja osallistavat asianomaiset

henkilöt ja että kaikki hätätoimenpiteet ovat tarpeellisia, täysin oikeasuhtaisia ja voimassa vain niin kauan kuin ne ovat tarpeen; kehottaa komissiota jatkamaan pandemian kohtaamiseksi käyttöön otettujen hätätoimenpiteiden seurantaa ja arviointia Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa vahvistettujen EU:n perusarvojen, kuten perusoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen ja demokratian, näkökulmasta; katsoo, että komission on annettava kansalle täysi ja avoin selonteko jäsenvaltioiden pandemian aikana käyttöön ottamia hätätoimenpiteitä koskevien kaikkien arvioiden tuloksista;

21. huomauttaa saaneensa valitettavan suuren määrän vetoamuksia useiden jäsenvaltioiden pandemian vuoksi käyttöön ottamista hätäkaranteenitoimista, jotka ovat mahdollisesti rajoittaneet kansalaisten oikeuksia ja vapauksia, esimerkiksi sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta, kokoontumis- ja yhdistymisvapautta sekä liikkumis- ja oleskeluvapautta; kehottaa siksi komissiota ja jäsenvaltioita torjumaan tehokkaasti covid-19-pandemiaan liittyvää syrjintää, vihapuhetta ja etnisiin vähemmistöryhmiin, maahanmuuttajiin ja pakolaisiin tai maahanmuuttajataustaisiin ihmisiin kohdistuvaa rasismia;
22. muistuttaa, että kaikilla on perusoikeuskirjan 14 artiklassa vahvistettu oikeus koulutukseen, ja painottaa, että tämä oikeus on taattava kaikissa olosuhteissa kaikille lapsille, myös haavoittuviin ja muita heikommassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluville lapsille; on huolestunut covid-19-pandemian aikaisten koulujen sulkemisten mahdollisista vaikutuksista lasten mielenterveyteen ja tulevaisuuteen; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että kaikki lapset saavat tasa-arvoisesti laadukasta koulutusta myös kriisiaikoina, kuten pandemian aikana; kannustaa jäsenvaltioita vaihtamaan asiaa koskevia parhaita käytäntöjä;
23. korostaa, että useiden jäsenvaltioiden käyttöön ottamat hätätoimenpiteet rajoittivat mahdollisuutta käyttää lääkäri- ja terveydenhuoltopalveluita, mukaan lukien sairaaloita, paikan päällä, niiden vuoksi jouduttiin usein lykkäämään kiireettömiä lääketieteellisiä hoitoja ja leikkauksia ja sairaalassa hoidettavien syöpäpotilaiden määrä laski jyrkästi; kehottaa jäsenvaltioita kunnioittamaan kaikkien ihmisten oikeutta terveydenhuoltoon;
24. korostaa, että oppilaitosten sulkeminen kaikissa jäsenvaltioissa on johtanut ennennäkemättömään siirtymiseen etäopintoihin, vaikka koulutusjärjestelmillä ei ollut digitaalista infrastruktuuria, alle 40 prosenttia opettajista oli valmis käyttämään digitaaliteknologiaa opetuksessa¹ ja monilla pienituloisilla perheillä ei ollut mahdollisuutta käyttää tietokonetta; kehottaa jäsenvaltioita kunnioittamaan oikeutta koulutukseen ja olemaan syrjimättä pienituloisten perheiden lapsia;
25. painottaa, että jäsenvaltioiden rajoitustoimenpiteillä oli vaikutuksia myös tuomioistuimien ja oikeusjärjestelmän toimintaan;
26. viittaa pandemiaa käsitteleviin vetoamuksiin, joissa arvostellaan erityisesti eri maissa asuviin pariskuntiin vaikuttavia matkustusrajoituksia, sekä vetoamuksiin, joissa nostetaan esiin haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden riittämättömään

¹ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, *TALIS 2018 Results*, OECD Publishing, Pariisi, 2019. Päättökimetus (kansainvälinen koulutusluokitus taso 2) toteutettiin 31 OECD-maassa, joiden joukossa oli 22 EU:n jäsenvaltiota (Itävalta, Belgia, Bulgaria, Kroatia, Kypros, Tšekki, Tanska, Viro, Suomi, Ranska, Unkari, Italia, Latvia, Liettua, Malta, Alankomaat, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Espanja ja Ruotsi).

työsuojeluun liittyviä ongelmia sekä covid-19-taudista parantuneiden henkilöiden EU:n digitaalisen koronatodistuksen hankkimisessa kohtaamia ongelmia; korostaa, että on tärkeää käsitellä ja ratkaista kaikki EU:n oikeuden noudattamatta jättämistä koskevat tapaukset ilman viivytyksiä, jotta varmistetaan korkeatasoisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten soveltaminen kaikissa työympäristöissä sekä yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen;

27. viittaa useisiin vetoomuksiin, joissa paljastetaan ympäristöririkoksia, joista joillakin on rajat ylittäviä vaikutuksia ja jotka liittyvät esimerkiksi laittomiin hakkuisiin, jätteen laittomaan kuljetukseen ja hävittämiseen, luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomaan kauppaan ja luonnon hävittämiseen, joka heikentää luonnon monimuotoisuutta ja lisää metsäkatoa sekä maaperän, veden ja ilman saastumista; painottaa, että on vahvistettava kiireellisesti nykyistä EU:n oikeudellista kehystä, jossa on useita merkittäviä puutteita ja vajavaisuuksia, jotta voidaan varmistaa kansalaisten terveyden ja ympäristön mahdollisimman korkeatasoinen suojelu;
28. nostaa esiin jokaisen ihmisen oikeutta elää terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta laadukkaassa ympäristössä käsittelevän Århusin yleissopimuksen johdanto-osan ja perusoikeuskirjan 37 artiklan, jossa vahvistetaan, että ympäristönsuojelun korkean tason saavuttamista ja ympäristön laadun parantamista koskevat toimenpiteet on sisällytettävä unionin politiikkoihin; panee merkille ympäristöä koskevien vetoomusten määrän huomattavan kasvun ja korostaa, että kaikkien politiikkojen päätöksentekoprosessiin on kiireellisesti sisällytettävä asiaankuuluvat ympäristönäkökohdat; palauttaa mieliin päätöslauselmansa ”Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia – Luonto takaisin osaksi elämäämme”², jossa todettiin, että oikeus terveelliseen ympäristöön olisi tunnustettava perusoikeuskirjassa, ja kehottaa ryhtymään toimiin tässä asiassa; panee merkille, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä suojataan oikeutta terveelliseen ympäristöön vain epäsuorasti määräämällä seuraamuksia vain sellaisista ympäristörikkomuksista, jotka loukkaavat samalla muita Euroopan ihmisoikeussopimuksessa jo tunnustettuja ihmisoikeuksia; vaatii, että ihmisoikeussopimuksessa tunnustetaan luonnon ja ekosysteemien itseisarvo ihmisyyhteiskuntien ja luonnon välisen suhteen valossa ja että oikeus turvalliseen, puhtaaseen, terveelliseen ja kestävään ympäristöön vahvistetaan, kuten Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous kehotti syyskuussa 2021 antamassaan suosituksessa; panee merkille EU-kansalaisten sille osoitetuissa vetoomuksissaan ilmaiseman huolen ympäristön häiriöistä ja turmeltumisesta sekä heidän vaatimuksensa saada nauttia oikeudesta elää terveellisessä ympäristössä sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa;
29. muistuttaa, että yhteiskuntamme perustuvat oikeusvaltioperiaatteelle, tiedotusvälineiden vapaudelle ja korruption tehokkaalle torjunnalle ja että nämä ovat perusarvomme; painottaa, että tästä huolimatta unionissa loukataan yhä oikeusvaltioperiaatetta ja tiedotusvälineiden vapauden periaatetta, minkä vuoksi myös korruptio jatkaa leviämistään, ja että loukkausten määrä on jopa lisääntynyt pandemian aikana;
30. toteaa huolestuneena propagandan ja väärän tiedon eri muotojen, kuten rokotevastaisen propagandan, luoman uhan ihmisten elämälle ja terveydelle, sanan- ja

² Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2021)0277.

ilmaisunvapaudelle ja tiedotusvälineiden riippumattomuudelle, ja kielteiset seuraukset, joita niillä voi olla poliittisen keskustelun laatuun ja kansalaisten osallistumiseen demokraattiseen yhteiskuntaan; kehottaa komissiota edistämään medialukutaitoa ja investoimaan sen parantamiseen, tukemaan aktiivisesti laadukasta journalismia ja edistämään tietosuoja- ja luomaan avoimemman sähköisen ekosysteemin ja turvaamaan samalla tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden;

31. ilmaisee huolensa meneillään olevista oikeuslaitoksen riippumattomuuteen kohdistuvista hyökkäyksistä joissakin EU:n jäsenvaltioissa; on erittäin huolestunut tilanteen kielteisestä kehityksestä sekä Unkarissa että Puolassa; on huolissaan siitä, että 7 artiklan mukaiset menettelyt eivät ole edistyneet neuvostossa;
32. toteaa jälleen pitävänsä valitettavana, että käytännössä perusoikeuskirjan soveltamisalaa rajoitetaan, koska sen 51 artiklaa tulkitaan liian ahtaasti; muistuttaa, että kansalaisten odotukset ovat perusoikeuskirjan ahtaan tulkinnan mukaista täytäntöönpanoa korkeammalla ja että tavoitteeksi olisi asetettava perusoikeuksien toteutuminen mahdollisimman hyvin; kehottaa jälleen harkitsemaan, että 51 artiklan tulkintaa laajennettaisiin unionin oikeuden soveltamisalan yli tai että artikla poistettaisiin kokonaan, kuten aiemmissä päätöslauselmissa on todettu³; korostaa, että kansallisilla parlamenteilla on keskeinen rooli perusoikeuskirjassa vahvistettujen oikeuksien edistämässä ja suojelussa alueellaan; kannustaa jäsenvaltioita noudattamaan perusoikeuskirjan periaatteita täysimääräisesti lainsäädännön laatimisessa ja varmistamaan, että niiden kansallisissa laeissa kunnioitetaan perusoikeuksien mahdollisimman korkeatasoista suojaa; uskoo, että peruskirjan soveltamista koskeva Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien välinen yhteistyö voi parantaa perusoikeuskirjan noudattamista;
33. painottaa, että perusoikeuskirjan käyttäminen tuomioistuimissa voi osaltaan lisätä sen merkitystä ihmisten elämässä; pitää valitettavana, että kansallisten oikeusalan ammattilaisten tietämys perusoikeuskirjasta on edelleen vähäistä⁴, ja toteaa, että tällä voi olla vaikutuksensa perusoikeuksien epäasianmukaiseen soveltamiseen; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita lisäämään oikeusalan ammattilaisille peruskirjasta tarjottavaa koulutusta;
34. muistuttaa, että luonnollisten henkilöiden suojelun henkilötietojen käsittelyn yhteydessä olisi oltava perusoikeus; varoittaa, että vaikka yleinen tietosuoja-asetus tarjoaa henkilöille keinoja suojata henkilötietojaan ja sitä kautta yksityisyyttään, tietosuojaluokkauksia tapahtuu, ne rikkovat henkilötietojen luottamuksellisuutta, saatavuutta ja eheyttä ja uhkaavat yksittäisten ihmisten oikeuksia ja vapauksia, joskus erittäin vakavasti; kehottaa komissiota ja Euroopan tietosuojavaltuutettua jatkamaan pyrkimyksiään sen valvomiseksi, että vastuussa olevat tahot toteuttavat tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimet tietosuojaloukkausten välttämiseksi;
35. muistuttaa, että sananvapaus, mielipiteenvapaus ja vapaus vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia ovat perusoikeuksia; on huolestunut väärin tai manipuloitujen tietojen

³ Päätöslauselma 27. helmikuuta 2014 perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa (2012), EUVL C 285, 29.8.2017, s. 112.

⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle strategiasta perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamiseksi Euroopan unionissa (COM(2020)0711).

luomisesta, jakamisesta ja vahvistamisesta digitaaliteknologian avulla poliittisista, ideologisista tai kaupallisista syistä; toteaa, että tällaisilla teoilla on välittömiä haitallisia vaikutuksia yhteiskunnissamme ja niillä voi olla vakavia seurauksia demokratialle ja ihmisoikeuksille; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita käynnistämään aloitteita, joissa kuullaan monipuolisesti useita eri sidosryhmiä disinformaation torjumiseksi, tehostetaan vapaiden, riippumattomien ja monipuolisten tiedotusvälineiden roolia, investoidaan media- ja digilukutaitoon, lisätään yksilöiden vaikutusmahdollisuuksia ja palautetaan kansalaisten luottamus;

36. ilmaisee huolensa siitä, että uhrin ei ilmoita viharikoksista, koska takeet ovat riittämättömiä, jäsenvaltioiden viranomaiset eivät tutki viharikoksia asianmukaisesti eivätkä tuomioistuimet siksi anna niistä langettavia tuomioita; kehottaa neuvostoa arvioimaan komission ehdotuksen neuvoston päätökseksi viharikoksista ja vihapuheesta sekä ilmoittamaan parlamentille muodollisesti ja viipymättä sen yksimielisestä päätöksestä;
37. panee tyytyväisenä merkille komission ehdotuksen digitaalisia oikeuksia ja periaatteita koskevaksi toimielinten yhteiseksi eurooppalaiseksi julistukseksi, joka toimii kiintopisteenä ja ohjaa Euroopan digitaalista muutosta ja sen edelläkävijäroolia digitaalipolitiikoissa; muistuttaa, että perusoikeuskirja on peräisin ajalta, jolloin digitaalitaloutta ei käsitetty samalla tavalla kuin nykyään; uskoo tämän vuoksi, että kansalaisia on yritetty suojella digiympäristössä lukuisilla hajanaisilla ehdotuksilla, päätöslauselmilla ja säädöksillä; kehottaa laatimaan eurooppalaisen digitaaloikeuksien peruskirjan, jolla suojataan EU-kansalaisten oikeuksia digiaikakaudella ja jossa tunnustetaan muun muassa pääsy internetiin ihmisoikeutena;
38. korostaa, että perusoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio ovat toisiaan vahvistavia arvoja ja niiden heikentäminen voi olla unionille järjestelmätason uhka; katsoo, että tarkoituksellinen oikeusvaltioperiaatteen taantumisprosessi Puolassa ja Unkarissa heikentää vakavasti kansalaisten kykyä käyttää täysimääräisesti perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksiaan; ilmaisee huolensa oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeusloukkausten lisääntymisestä joissain muissa jäsenvaltioissa;
39. on erittäin huolestunut ihmisoikeuksien heikentämiseen tähtäävästä valvontateknologian käytöstä, esimerkiksi ihmisoikeuspuolustajien ja toimittajien vakoilusta, josta kerrottiin NSO:n Pegasus-skandaalia koskevissa viimeaikaisissa paljastuksissa; korostaa, että on ensisijaisen tärkeää ottaa käyttöön tehokkaampia kansallisia ja kansainvälisiä sääntöjä tällä alalla, jotta varmistetaan kansalaisjärjestöjen, ihmisoikeuspuolustajien, toimittajien ja muiden kybervalvonnasta ja -häirinnästä kärsineiden täysi suojeleminen ja turvallisuus.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	21.4.2022
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 25 -: 4 0: 4
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Alex Agius Saliba, Alviina Alametsä, Andris Ameriks, Marc Angel, Margrete Auken, Alexander Bernhuber, Markus Buchheit, Ryszard Czarnecki, Francesca Donato, Eleonora Evi, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Emmanouil Fragkos, Gianna Gancia, Ibán García Del Blanco, Alexis Georgoulis, Vlad Gheorghe, Peter Jahr, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Emil Radev, Sira Rego, Frédérique Ries, Alfred Sant, Massimiliano Smeriglio, Yana Toom, Loránt Vincze, Michal Wiezik, Kosma Złotowski
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Mario Furore, Maite Pagazaurtundúa

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

25	+
NI	Mario Furore
PPE	Alexander Bernhuber, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Peter Jahr, Stelios Kympouropoulos, Dolors Montserrat, Emil Radev
Renew	Vlad Gheorghe, Maite Pagazaurtundúa, Frédérique Ries, Yana Toom, Michal Wiezik
S&D	Alex Agius Saliba, Andris Ameriks, Marc Angel, Ibán García Del Blanco, Cristina Maestre Martín De Almagro, Alfred Sant, Massimiliano Smeriglio
The Left	Alexis Georgoulis, Sira Rego
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Margrete Auken, Eleonora Evi

4	-
ECR	Ryszard Czarnecki, Emmanouil Fragkos, Kosma Zlotowski
NI	Francesca Donato

4	0
ID	Markus Buchheit, Gianna Gancia
PPE	Radan Kanev, Loránt Vincze

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	13.7.2022
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 46 -: 11 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Magdalena Adamowicz, Abir Al-Sahlani, Konstantinos Arvanitis, Katarina Barley, Fernando Barrena Arza, Pietro Bartolo, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, Patrick Breyer, Jorge Buxadé Villalba, Anna Júlia Donáth, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Marina Kaljurand, Fabienne Keller, Peter Kofod, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nuno Melo, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Paulo Rangel, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Isabel Santos, Birgit Sippel, Vincenzo Sofo, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Yana Toom, Tom Vandendriessche, Bettina Vollath, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Bartosz Arłukowicz, Malin Björk, Gwendoline Delbos-Corfield, Cyrus Engerer, Daniel Freund, Balázs Hidvéghi, Beata Kempa, Jaak Madison, Fulvio Martusciello, Philippe Olivier, Anne-Sophie Pelletier, Rob Rooker, Róza Thun und Hohenstein, Nils Ušakovs, Tomáš Zdechovský
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (209 art. 7 kohta)	Daniel Buda, Ladislav Ilčić, David Lega, Lucia Vuolo

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

46	+
PPE	Magdalena Adamowicz, Bartosz Arlukowicz, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, Daniel Buda, David Lega, Jeroen Lenaers, Fulvio Martusciello, Nuno Melo, Paulo Rangel, Lucia Vuolo, Javier Zarzalejos
RENEW	Abir Al-Sahlani, Anna Júlia Donáth, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Maite Pagazaurtundúa, Ramona Strugariu, Róza Thun und Hohenstein, Yana Toom
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Cyrus Engerer, Maria Grapini, Evin Incir, Marina Kaljurand, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Isabel Santos, Birgit Sippel, Nils Ušakovs, Bettina Vollath, Elena Yoncheva
THE LEFT	Konstantinos Arvanitis, Fernando Barrena Arza, Malin Björk, Anne-Sophie Pelletier
VERTS/ALE	Patrick Breyer, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund, Alice Kuhnke, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Tineke Strik

11	-
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Ladislav Ilčić, Beata Kempa, Rob Rooker, Vincenzo Sofo
ID	Peter Kofod, Jaak Madison, Philippe Olivier, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
NI	Balázs Hidvéghi

1	0
PPE	Tomáš Zdechovský

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää